National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

Second class mail registration number — 1089.

National Library / Bibliothèque Nationale
JUN 5 1979
ACQUISITIONS SECTION

VABA EESTLANE
EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

RAHVUSVAHELINE LASTE AASTA

Nr. 40 (2579) XXVIII aastakäik — Teisipäeval, 29. mail 1979 — Tuesday, May 29, 1979 — Üksiknumbri hind 40 senti

3000 kuulajat ja ligemale 800 esinejat Torontos laulupeol

Üle 3000 eestlase kogunes möödunud laupäeval Torontos Varsity Arena suurde sisehalli, et elada kaasa Põhja-Ameerika eestlaste üldlaulupeole, mis korraldati Eesti üldlaulupidude 110. aastapäeva tähistamiseks. Lauljate ja orkestrantide arvu võis hinnata ligemale 800-le, millega nii esinejate ja peo kuulajatena-kaasaelajate koguarv paisus ligemale 4000-le, mis on aukartustäratav arv ja kõneleb eestlaste kokkuhoiutundest ning oma rahvuslikele traditsioonidele ja paleustele truuks jäämist. Kunstiliselt, meeleoluliselt ja rahva osavõtult õnnestunud üldlaulupeo kontserdi kõrval kujunesid omaette suursündmusteks sümfoniakontsert, vaimulik kontsert, teatrietendus, rahvapidu ja etnograafiline näitus. Laulupeol esines suurel arvul Kanada eesti kooride kõrval laulukoore Ühendriikidest, samuti oli tulnud palju külalisi Ühendriikide eestlaste keskustest. Külalisi oli saabunud ka mitmest Euroopa riigist.

Toronto linnavalitsuse esindajana viibis laulupeo kontserdil linnanõunik Thomas Wardle, kohalikku läti ühiskonda esindas aukonsul dr. E. Upenieks ja leedu ühiskonda konsul J. Zmuidzinas.

Sümfooniakontsert

110 aastat eesti üldlaulupidusid tähistav Põhja-Ameerika Eestlaste Üldlaulupidu 1979. a. algas sümfooniakontserdiga reede õhtul Metropolitan United Church kirikus. Pidevalt tugev lausvihm, mis ilmaennustuste kohaselt veel järgmisel päeval pidi sadama, tekitas korraldajaile muremõtteid, eriti rongkäigu korraldamise osas. Ometi oli sümfooniakontserdil üle 600 vihmasadu trotsivat inimest, kes elasid kaasa haaravale haruharva võimaldatud sündmusele, mil eesti muusikat sümfoonilises vormis on võimalik olnud kuulda.

„Kes need rahvarõivais inimesed on?"

Kogu öö rabisesid vihmapiisad katusel. Hommikul ärgates oli vihm üle, paks udu peitis linna, aga ilmaennustus kordas visalt juttu jätkuvast sajust. Kuid rongkäigu kogunemise ajaks olid pilved taevas heledamaks muutunud ja kui rongkäik oli oma marssi alustamas, oli päikenegi väljas, korrates 1972. a. rongkäigu organiseerimisel samasugust vihmaga riskeerimist, mis päiksepaisteks kujunes.

Rongkäik oma ligemale tuhande osavõtjaskonnaga kujunes väga mõjuvaks. Politsei sulges Queen's Pargis liikluse, kaks ratsapolitseinikku ees, järel arvukas kanada sõjaväeorkester oma marsirütmidega, järgnesid skaudid lippudega laulupeo embleemi kandvad rahvariides lauljad, laulupeo juhtkond ja siis koor koori järel, kandes oma nimesilte. Kohale olid saabunud registreerituist kõik koorid väljaarvatud Portlandi Eesti Seltsi Segakoor. Rongkäigus marssisid Toronto õpilaskoorid, Toronto Vanemgaidide koor, Albany-Schenectady Eesti Ühingu Segakoor, Baltimore Eesti Laulumehed ja B.E. Naiskoor, Chicago Eesti Maja Meeskoor, Chicago Eesti Segakoor, Connecticuti Eesti Meeskoor ja C.E. Segakoor, Hamiltoni Eesti Seltsi Segakoor, Hamiltoni „Helletajad", Montreali Eesti Segakoor, New Yorgi Eesti Meeskoor, N.Y. Eesti Hariduse Seltsi Naiskoor, N.Y. Pauluse Koguduse Segakoor, Philadelphia Eesti Segakoor, Põhja-Illinoisi Eestlaste Koondise Segakoor, Seabrooki Eesti Segakoor, Peetri Koguduse segakoor „Cantate Domino" ja sama koguduse noortekoor „Lootus", kammerkoor „Estonia", T.E. Ap.-Õigeusu koguduse laulukoor, Toronto Eesti Meeskoor, Toronto Eesti Segakoor ja Vana Andrese koguduse segakoor.

Värvirikkad rahvarõivad oma mitmekülgsuses, sadadesse ulatuv lastekoor, äratasid ka võõraste, tänaval seisjate tähelepanu ja päriti, millisest rahvusest need pidulised on.

Rongkäik pöördus Bloor'i tänavasse ja sealt Varsity Arenale, jättes tänavapildis kaasaelavaile eestlastele meeldiva pildi, mida aplausiga kviteeriti, kuna rongkäik liikus korrektselt ja hästiorganiseeritult.

Dekoreeritud Varsity Arena

Kuigi üldlaulupeo kontserdi algus oli välja kuulutatud kella 3-meks pärast lõunat hakkas juba kella 2 paigu rahvast voolama Varsity Arenale, mis oli kontserdi asukohaks. Varsity Arena, mis kujutab endast suurt ja avarat sisehalli, oli piduliku sündmuse puhul vastavalt laulupeole dekoreeritud suurte laest alla rippuvate noodi kujutlustega ning uste ümber olid paigutatud võõkirja meenutavad ilukangad. Publik juhiti avara pikliku sisehalli ühele küljele astmeliselt üleskerkivatele pingiridadele ja alla põrandale kuna publiku vastas üle saali asuvad pingiread olid jäetud kooridele. Põrandal kooride asukoha ees, kuhu oli paigutatud koorijuhtidele kõrgem poodium, võttis aset ka puhkpillide orkester.

Lauljad saabuvad

Kontserdi alguseks olid publikule ettenähtud pinkide read rahvast tihedalt täis tikitud ning mõningate arvestuste kohaselt ulatus publiku arv üle 3000 inimese, neist paljud saabunud Ühendriikidest ja kaugematest maadest, samuti paljudest teistest Kanada linnadest. Kell 3 alustas puhkpillide orkester, mille tuumiku ja kandetala moodustas Toronto Estonia orkester Connecticuti Eesti Seltsi puhkpillide orkestri juhi Ants Laane juhtimisel uljast marssi ja algas kooride pidulik sissekäik. Kõige ees kandsid gaidid ja skaudid Kanada ja Ühendriikide ning kuut sini-must-valget Eesti lippu, millele järgnes rahvarõivais noorte poolt kantuna juubelilaulupeo embleem. Embleemi taga sammus laulupeo juhtkond ning selle järele kümme koorijuhti Kanadast ja USA-st, kelledele oli tehtud austav ülesanne juubelipeol koore juhatada. Järgnesid Kanada ja USA eesti koorid — igal ühel ees plakat koori nimetusega. Neid oli suuri ja väikseid, segakoore, meeskoore ja naiskoore ning kõiki kandis ühine suur idee — anda oma panus vabade eestlaste juubelilaulupeole. Kõigi kooride naislauljad kandsid nägusaid rahvarõivaid, mis jättis silmale kirevalt nauditava pildi ning kinnitas meie naislauljate suurt kiindumust eesti rahvasrõivastesse. Ligemale paarikilmne koori lõpus marssisid vapralt Toronto Eesti Lasteaia ning Toronto Eesti Seltsi Täienduskooli ja Täienduskeskkoolide suured koorid, kus tütarlapsed olid samuti eranditult rahvarõivais.

Laulupeod — meie ühistunde süvendajad

Koorid siirdusid üles lavale ning kõige ette rivistati lastekoori liikmed. Nüüd oli saabunud pidulik üldlaulupeo avamise moment. Orkestrilt kõlasid Kanada ja USA hümnid, milledele kooride ja publiku hulgast lauldi kaasa. Hümnide järele astus kõnetooli Eesti Lauljate Liit Põhja-Ameerikas esimees Enn Kiilaspea, kes ütles teretulemast kõigile lauljatele ja peokülalistele ning kinnitas, et üldlaulupeod on alati olnud meie ühistunde süvendajaiks ning rahvustunde väljendajaks. Kõneleja peatus lühidalt esimese laulupeo juures 110 aastat tagasi, mis oli suureks sammuks edasi eestlaste rahvustunde äratamisel ja nentis kahetsusega, et omal maal saime oma iseseisvuse ajal ainult viiel korral üldlaulupidusid pühitseda. Ta kriipsutas aga eriti alla, et eestlased on välismaailmas viibinud nüüd juba 35 aastat kuid nad ei ole näidanud oma rahvuslike traditsioonide viljelemisel veel väsimuse märke. Kõneleja mainis, et suured üldlaulupeod on suureks inspiratsiooniks meie nooremale generatsioonile ning väitis, et vanad peaksid koos noortega edasi laulma, kuna koorilaul aitab maha kiskuda generatsioonide vahelisi vaheseinu. Lõpuks tänas esimees inglise keeles Toronto linnavalitsust ning kinnitas, et siin Kanadas hindame ja naudime vabadust, mille kaotasime kodumaal.

E. Kiilaspea kõnele järgnes kooridelt ja orkestrilt Uno Kook'i juhatusel võimas J. Aaviku „Hoia, Jumal Eestit", mida rahvas kuulas püsti seistes.

Õpilaskooride ettekanded

Järgnesid õpilaskooride ettekanded Lydia Aruvald'i juhatusel. Täienduskooli muusikaõpetaja Lydia Aruvald on teinud oma noorte lauljatega ilmselt tõsist tööd, kuna kõik noorte kavas olnud viis laulu kanti ette bravuurselt ja vaimustusega. Esitati Elmar Rajalo „Eestile", Friedrich Saebelmanni „Kaunimad laulud", „Juhan Jürme „Naljalugu", Leo Virkhausi „Noorte laul", mida klaveril saatis Asta Ballstadt ja Roman Toi poolt seatud rahvuslik laul „Kodumaa tammed", kus noori toetas oma panusega ka segakoor.

Noorte esinemise järele tervitas ligidalt ja kaugelt tulnud külalisi südamlike sõnadega aupeakonsul I. Heinsoo. Ta tänas ka Kanada eestlaskonna nimel korraldajaid, koore, nende juhte ja kõiki, kes selle laulupeo ettevalmistustöödest osa on võtnud. Eriti tänas ta kaugelt tulnud Ühendriikide eesti koore. Ühtlasi andis aupeakonsul edasi Rootsi eestlaskonna kutse ESTO-80-st osa võtmiseks ja Eesti Vabariigi esindaja Ühendriikides peakonsul E. Jaaksoni parimad soovid ja tervitused.

Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides nimel tervitas Vaike Lugus, kes mainis, et kui Eesti pojad ja tütred 110 aastat tagasi esimeseks laulupeoks kokku tulid, siis ei suutnud keegi sulgeda nende suud. Kõneleja ütles, et kui vaikib eesti rahva laulukaja, siis kaob ka eesti rahvas. „Laula eesti mees ja naine, sest Jumal sind laulma ju lõi," lõpetas tarmukalt tervitaja oma sõnavõtu.

Hollandi eestlaste nimel tõi tervitusi Eesti Selts Hollandis esinaine Vilma Belinfante, kes avaldas lootust, et Jumala abiga laulame kord vabas Eestis.

(Järg lk. 5)

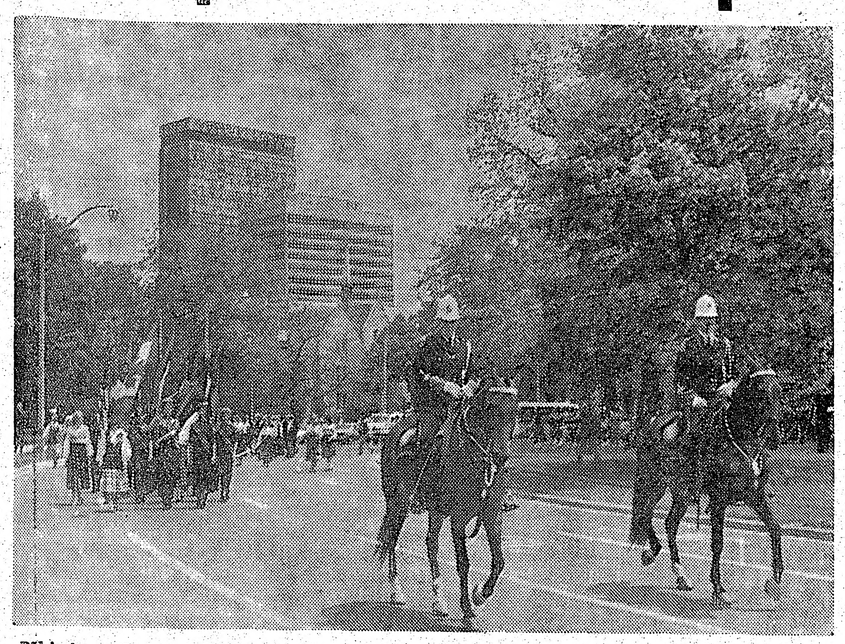

Põhja-Ameerika Eestlaste Laulupeo rongkäigu algus, esiplaanil kaks ratsapolitseinikku, järgnevad eesti noored lippudega.
Foto: Vaba Eestlane

Koorijuhtide rivi üldlaulupeo kontserdil. Istuvad vasakult: U. Kook, Lydia Aruvald, R. Toi, Maimu Miido, Asta Ballstadt, H. Toi, E. Veski, C. Kipper, M. Tammaru ja O. Kopvillem.
Foto: Vaba Eestlane

Juuni 2 — 21, 1979
ENDEL KÕKS'i KUNSTINÄITUS
näituse avamine 2. juunil kell 2 p.
ESTEE GALLERY, 198½ Davenport Rd. tel. 964-7613
Avatud teisip. — laup. 11 e.l. kuni 5 p.l.

TALLINNA FESTIVAL '79
TALLINNA FESTIVALI PASSID on müügil:
Rooneeme äris ● Abistamiskomitees ● POKO äris — Mt. Pleasant ● Eesti Maja kohvikus ● Piret Komi — tel. 447-7610 ● Karin Simson — tel. 449-9974
Passide hind $3.— kuni 15. juunini, pärast $4.—

USUTEADUSE INSTITUUDI II KURSUS
15.—29. juulini 1979 Torontos, Vana Andrese kog. ruumes
Korraldajad: piiskop K. RAUDSEPP ja ass. O. PUHM ● Juhataja prof. dr. A. VÕÕBUS
Lektorid: dr. A. Võõbus, piiskop K. Raudsepp, ass. O. Puhm, praost A. Hinno, praost R. Kiviranna, õp. W. Koppermann ja dr. R. Toi.
Osavõtu maks $30.— isikult. Registreerida piiskop K. Raudsepp'ale Box 291, Jordan Station, Ontario, Canada, L0R 1S0 enne juuni kuu lõppu. Uutel tulejatel esitada lühike elulugu, hariduskäik ja oma kog. õpetaja soovitus. Endistel õpilastel ainult teatada, et jatkavad õpinguid.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $32.—, poolaastas $18.— ja veerandaastas $9.50, kiripostiga aastas $53.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $35.—, poolaastas $19.— ja veerandaastas $10.50. Kiripostiga USA-s: aastas $58.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.50.

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $69.—, poolaastas $34.50 ja veerandaastas $18.—.

Aadressi muudatus 40 c. — Üksiknumbri hind 40 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Kommentaarid

Washingtonis räägitakse jälle tõsiselt soodustatud kaubandusliku partneri staatuse andmisest N. Liidule. Küsimus on akuutselt esile kerkinud seoses SALT II kokkuleppe sõlmimisega ja juutide emigratsiooni vabaks laskmisega N. Liidus. Näib, et president Carter, kelle välispoliitika on kõikunud ühest äärmusest teise, tahab venelastele juutide väljalaskmise ja SALT kokkuleppele allkirjutamise eest meelehead pakkuda. Küsimus ei ole veel otsustatud ja tuleb tõenäoliselt pikemale arutusele ka senatis, kellel olid suured teened N. Liidule soodustuste riivistamisel.

Poliitilistes ringkondades mainitakse, et Moskvale soodustatud kaubandusliku partneri staatuse andmine on väga sensitiivne küsimus ning tihedalt seotud SALT'i kokkuleppe läbirääkimiste tulemustega Ühendriikide senatis. Kongressis mängivad N. Liidule kaubanduslike soodustuste tegemisel tähtsat osa senaator Henry M. Jackson ja Esindajatekoja liige Charles A. Vanik, kes esitasid 1974. aastal muudatusettepaneku Ühendriikide Trades Act'ile, millega N. Liidult ja Hiinalt võeti võimalused soodustuste saamiseks kaubavahetusel Ühendriikidega.

Ühel ajal soodustuste tegemisega N. Liidule tuleb kõne alla ka Hiinale kaubanduslike eeliste andmine, milleks samuti on läbirääkimised käimas. Poliitilised eksperdid arvavad, et kui Washington teeb Hiinale soodustusi, siis peab ta neid tegema ka Moskvale, kuna vastasel korral võivad venelased vihastada ning ilusatele detente unistustele jälle kriipsu peale tõmmata. Ja Carterit hakatakse liberaalsete ringkondade poolt süüdistama, et ta ei oska ajada välispoliitikat.

Mis on siis tegelikult nende majanduslike soodustuste taga, mida Moskva ja Peking nii palavlikuliselt ihaldavad ja üritavad? Mängus on palju ja eelised on tohutud. Hiina näiteks maksab praegu 61 protsenti tolli tööstuskaupade pealt, mida ta ekspordib Ühendriikidesse kuid soodustuste saamisel langeb see toll 25 protsendile. Ning vaatamata Ühendriikide autotööstuse kõrgele tasemele loodavad venelased kaubanduslike soodustuste saamisel teha oma Lada autoga Ühendriikide turul dumpingut ja võistelda edukalt ameerika ning jaapani ja saksa väikeautodega. Lada sissetoomisel Ühendriikidesse maksab Moskva praegu 10 protsenti tolli, kuid eelistatud kaubanduspartneri staatus alandab selle tolli 3 protsendile.

N. Liidule ja Hiinale soodustatud kaubandusliku partneri staatuse andmisel ei ole kõik rahvaesindajad kaugeltki ühel meelel. Leidub neid, kes pooldavad mõlematele soodustuste andmist, kuid samal ajad on neid, kes soodustavad ainult Hiina või N. Liitu ja neljanda grupi moodustavad range hoiakuga antikommunistid, kes ei ole valmis oma tõekspidamisi vahetama dollarite vastu. Kuid asjad on pandud käima ja suurte jõudude poolt liikuma ja meil ei pruugi eriti imestada kui mõlemad punased suurriigid hakkavad saama ameeriklastelt majanduslikku abi ja toetust soodustatud kaubalepingute alusel.

*

Asjad ei ole sugugi head etniliste gruppide publikatsioonidega siinsel mandril. Sedamööda kuidas immigrantide saabumine Euroopa riikidest väheneb, kuivavad kokku ka erikeelsed publikatsioonid, alistudes paratamatule assimilatsiooniprotsessile.

Eriti kurvad on teated, mis kõnelevad tshehhi ajalehtede tagasiminekust Ühendriikides. Need arvud on paiguti üsna masendavad, kuna mõnekümne või isegi liihema perioodi kestel on suured ajalehed ja ajakirjad tiraazhid kaotanud, paljud neist võitlevad suurte raskustega ning mõned on juba oma uksed kinni pannud.

Tshehhide amerikaniseerumine ja pealekasvavate generatsioonide võõrdumine tshehhi keelest on kujunenud saatuslikuks isegi sellisele vanale ajakirjale nagu seda on 1880. aastal Omahas, Nebraskas

(Järg lk. 3)

Uus juhtkond Ottawas

Pinglises õhkkonnas toimunud Kanada parlamendivalimised on selja taga ja valijaskond on ütelnud Kanada juhtkonna moodustamiseks oma sõna. Valijate sümpaatia kandus seekord konservatiivide parteile, kes võitis 282 liikmelises parlamendis 136 kohta, kuna seni võimul olnud liberaalide partei sai 114 kohta, uusdemokraadid 26 kohta ja Social Credit 6 kohta. Valimiste tulemused näitavad, et Kanada valijaskond, väljaarvatud Quebeci provintsi elanikud, soovisid Kanada juhtimisel muudatusi ja uute meeste ette-otsa toomist kuigi praegu ei oska keegi veel ennustada kas need muudatused toovad Kanada üldisesse olukorda paranemist või viivad elanikkonna vastu tumedamale tulevikule.

Kanada uue noore 39-aastase peaministri Joe Clark'i võimed on veel varjatud teadmatuse loori taha ning tema riigimehe omadused ei selgunud isegi pika valimiskampaania kestel. Joe Clarki seisukohad Quebeci küsimuses ja Kanada majanduslikkude probleemide lahendamisel olid sageli kõikuvad ja isegi vastuolulised ning mõjusid kahtlemata selleks kaasa, et konservatiivid ei saanud uue parlamendi koosseisus absoluutset enamust ning peavad taotlema oma poliitika rakendamisel väiksemate parteide toetust. Täiesti ebamääraseks ja selgusetuks jäi Joe Clarki ja konservatiivide partei poliitika mitmekultuuri poliitika suhtes ning lähem tulevik ja uue valitsuse koosseisu moodustamine peaksid näitama, kas uus valitsus tunneb huvi selle küsimuse ja mitmekultuuri viljelemise vastu või rakendab selle asemel hoopis Ühendriikides läbilöönud kiire assimilatsiooni ja sulatisahju poliitika.

Igale poliitiliselt mõtlevale ja valmiskampaaniat jälginud kanadalasele on selge, et uuel peaministril tuleb ametisse astumisel tegelema hakata kahesuguste probleemidega — ühest küljest ametist lahkunud valitsuse koormavate päranditega ja teisest küljest oma valimiskampaania ajal antud lubadustega. Trudeau valitsuse pärand Joe Clarkile ei ole eriti rõõmustav, kuna Kanada inflatsiooni spiraal on tõusnud 10 protsendi piiridesse, töötatööliste arv ulatub 8 protsendile tööliste koguarvust, Kanada dollari väärtus on langenud 86 Ühendriikide cendile ning Kanada peab maksma 16 protsenti oma riigieelarves ette nähtud sissetulekutest võlgade intresside maksmiseks. Kuid Joe Clark puistas valimiskampaania ajal välja ka terve rea lubadusi, mida tuleb hakata nüüd lunastama. Nii lubas ta ajutiselt majanduselu stimuleerimiseks suurendada valitsuse kulutusi kuni 4 miljardi dollari võrra, tõotas anda elumajade ostjaile võimaluse oma maksualusest tulust maha arvestada kuni 5000 dollari ulatuses hüpoteekide intresse ja 1000 dollari ulatuses kinnisvaramakse, viia inflatsiooni 1985. aastaks 5 protsendile aastas, vähendada riigiteenijate arvu kolme aasta jooksul 60.000 isiku võrra ja kärpida makse tööstaoleku vastu võitlemiseks. Clark lubas likvideerida ka riikliku õlikompanii Petro-Canada praegusel kujul ja müüa selle aktsiad individuaalsetele investeerijatele. Sellele lubadusle on kahtlemata teravalt vastu liberaalide ja sotsialistide parteid. Nagu eeltoodust nähtub, on need lubadused suured ja kaugeleulatuvad. Iseasi on, kuidas need praktiliselt välja töötavad ja kas neid on üldse võimalik kavatsetud kujul rakendada.

Kuid majanduslikkude küsimuste kõrval on Clarki üheks tähtsamaks ülesandeks Kanada ühtsuse säilitamine, kuna Quebecis on praegu võimul separatistide partei, kelle eesmärgiks on Quebeci provintsi iseseisvaks riigiks kuulutamine. Clarkil ei olnud valimiskampaania ajal Quebeci suhtes kindlakujulist poliitikat, kuid nüüd on ta valitud riigitüürile ja ta peab ka selles küsimuses kindlat kätt ja riigimehelikke võimeid näitama. Tema ülesanne on seda raskem, et Quebeci provints asus kaljukindlalt liberaalide partei ja endise peaministri Trudeau selja taga ning konservatiivid said endale Quebecist ainult kaks parlamendiliiget. Selline tendents kinnitab eriti kujukalt prantsuse- ja ingliskeelse Kanada vahel esinevaid lõhesid ja Clarkil on väga raske neid kahte poolust valitsuse moodustamisel tasakaalustada, kuna tal ei ole lihtsalt Quebecist pärit parlamendiliikmeid, keda nimetada uue valitsuse koosseisu.

Kõigele muule lisaks ei ole praegu ka selge, kuidas Clark kavatseb korraldada ja fikseerida keskvalitsuse ja provintside vahelisi vahekordi, mille taha on peatuma jäänud Kanada põhiseaduse äratoomine Inglismaalt Kanadasse. Clark oli valimiskampaania ajal provintside suhtes võrdlemisi heldekäeline ja lubas neile lahkelt senisest suuremaid õigusi, mis on tegelikult kaheteraga mõõgaks, kuna provintsidele veelgi suuremate võimupiiride andmine nõrgestab keskvalitsust ja soodustab seda lagunemisprotsessi, millele aluse on pannud Quebeci separatistid.

Nii näeme, et probleeme on palju ning nende lahendamine on seotud suurte raskustega. Joe Clarki ise mainib, et ta ei ole filosoof vaid praktiline inimene, kes lahendab jooksvalt päev-päeva kõrval esile kerkivaid küsimusi. Paljud poliitilised vaatlejad ja tema võimete uurijad mainivad, et ta on hea organisaator, ühisele koostööle õhutaja ja jõudude koondaja ühiseks eesmärgiks. Järgmised kuud peaksid juba reljeefselt esile tooma uue peaministri riigijuhi talendid ning uue valitsuse kavad, võimalused ja võimed Kanadale ja siinsele elule senisest helgema palge andimiseks.

K. A.

Vestlus Riho Mesilasega

Noor põgenik Eestist räägib oma elamustest

III

Kas Nõukogude ametivõimud püüdsid Sinuga kontakti võtta pärast põgenemist nagu nad vist tavaliselt teevad ärahüppamiste puhul?

Mina põgenesin reedel, esmaspäeval viis Austria politsei mind kohtumisele Nõukogude saatkonna teise sekretäriga. Mul polnud selleks mingit tahtmist aga politseiohvitser ütles, et peab — see aitavat säilitada häid suhteid Austria ja Nõukogude Liidu vahel. Nõukogude saatkonnaametnik naeratas diplomaatiliselt ja andis mulle tervituseks käe nagu oleksime vanad sõbrad. Hajameelsusest võtsin selle käe vastu. Seal oli veel üks nõukogude ametnik, kes ei rääkinud üldse sõnagi. Ega mind tagasi kutsuma ei hakatudki, oli selge, kellega tegemist. Saatkonna sekretär küsis, et mida mu omastele edasi öelda. Ütlesin, et tahan oma naist ka N. Liidust välja saada. Seepeale ütles ametnik, et ärgu ma sellest unistagu... Küsimus minu omaste kohta oli muidugi ehtne juudaküsimus ja suur tsirkus. Nagu ma nüüd kuulnud olen, levitab KGB hoolega kuulujuttu nagu oleks mind juba tapetud. Ja nad olevat mu naisele näidanud pilti minu laibast! See on siis nõukogude humanism! ... Too kohtumine aga lõppes nii, et saatkonna sekretär ütles, et küllap ma poole aasta pärast tulen põlvili paluma. Aga siis mind keegi enam tagasi ei võta. Seepeale hakkasin südamest naerma. Ametnikud tõusid üles ja läksid uksest välja. Kätt mulle enam ei pakutud... Seda lugu loevad kindlasti ka KGB mehed Eestis. Olgu neil siis teadmiseks, et ega siin tapmisjuttudega kah midagi enam ei päästa. Eesti eest on palju paremaid mehi langenud kui mina.

Kas Sul oli kindlaid tulevikuplaane elus läänes?

Oli küll. Inimene, kes aastaid põgenemisplaane peab, ei saa loomulikult mõelda ainult põgenemisele. Mul oli kindel siht hakata tööle välis-eesti ajakirjanduses ja kui õnnestub, siis raadios. Selle tööga on mul küllalt kogemusi. Arvan, et praegune koht „Vabadusraadios" on peaaegu parim, mida võiksin tahta. Siin saan Eestile kõige kasulikum olla. Ja loomulikult on ka olmetingimused väga head. See innustab tööle, kui näed, et firma sinu eest hoolt kannab.

Kui palju teatakse Eestis väliseestlastest? On Sul olnud nendega kokkupuutumisi? Mida neist kodumaal mõeldakse?

Paljud peavad kirjavahetust sugulastega ja käiakse üksteisel külas. Ei oska arvata, kas neid kontakte on vähemaks jäänud või tuleb juurde. Minul oli väliseestlastega väga vähe kokkupuutumist. Elustiilid ja võimalused Läänes ja Idas on erinevad, kontaktid võiksid olla palju suuremad. Aga on ju teada, milline võim seda takistab. Ma arvan, et kodueestlased suhtuvad väliseestlastesse nagu eestlane ikka eestlastesse suhtub. Seisund on ehk võrdne. Üks elab kodumaal ilma vabaduseta. Teisel on vabadus aga ta ei pääse kuigi kergesti kodumaale.

Eestis tegutseb VEKSA Ühing, üks KGB filiaale. Nii selle asutuse kui ka üldse Nõukogude Eestiga suhtlemise puhul peaksid väliseestlased olema küllalt ettevaatlikud. Eksib see, kes arvab, et teda huvitavad vaid kultuurikontaktid ja mitte poliitika. Nii võib elada vaid vabas maailmas. Suhetes Nõukogude Liiduga tuleb võtta teine väärtuste skaala. Seal on kultuur kõigepealt poliitika. Kõigepealt tuleb natuke kultuuri ja siis palju poliitikat, ilma et lääne vabadustega harjunud inimene ise arugi saaks. Ei tea millist ausat huvi saaks Nõukogude võim tunda väliseestlaste suhtes? Julgen näha siin vaid kaht eesmärki. Esiteks püütakse võita oma poole, keda vähegi võimalik. Teiseks püütakse tekitada tülisid väliseestlaste eri põlvkondade ja rühmituste hulgas, ässitada inimesi üksteise vastu. Seda kõike tehakse mõnikord väga salakavalalt. Mängitakse rahvuslike tunnete ja isiklike huvidega. Nõrku leidub alati... Nõukogude ühtsele propagandarünnakule ei saa efektiivselt vastu astuda, kui puudub ühtsus väliseestlaste hulgas, ühtsus kõigi eestlaste hulgas.

Kuidas peaksid väliseestlased arendama kontakte kodueestlastega? Kas peaksime võtma osa VEKSA seminaridest?

Kui vastane pakub lahke käega kontaktivõimalusi, siis oleks rumal neist võimalustest loobuda. Ainult neid kontakte tuleb kasutada oma huvides. Targalt ja hetkekski unustamata, kellega on tegemist. Nõukogude pool ei korraldaks mingeid kontakte, kui ta ei loodaks kasu lõigata. Kui nõukogude pool tegutseb üha aktiivsemalt, siis ainult seepärast, et ta on juba kasu saanud ja loodab tulevikus enamat. See manitsegu meid veelgi suuremale ettevaatusele!

Mida saaksid väliseestlased teha eestlusele kasulikku?

Väliseestluse olemasolu on praegusel ajal kõige tähtsam, mis eestluses üldse on. See ei lase nõukogudel liüa kogu rahvast ühe mütsi alla — sunnib vastast jõude killustama ja tegema mitut liiki propagandat. Väliseestlased peaksid niipalju kui võimalik juhtima maailma avalikkuse tähelepanu ikestatud rahvaste olukorrale. Seda tööd tuleb teha koos teiste vabadust taotlevate rahvastega ja teha pidevalt. Seda kardab Kreml kõige rohkem. Kodu-eestlastele aga tuleks igal võimalikul viisil toimetada kätte vaba informatsiooni välis-eestluse ja kogu maailma sündmuste kohta. Nõukogude Eestis on suur puudus tsenseerimata ajakirjandusest ja kirjandusest. Väliseestlastele mõeldud „Kodumaa" on aga ainus nõukogude Eesti leht, millele ei trükita sappa tsensuuri ilmumisloa numbrit — tähtede MB järel. See peab jätma mulje nagu oleks leht tsensuurivaba.

Kas Nõukogude Eestis eksisteerib mingi üldine Nõukogude-vastane vaimsus?

Loomulikult. See on küllalt tugev, et võimaluse korral pöörduda tagasi normaalse ühiskonnakorralduse juurde, ilma nimetamisväärsete raskusteta. See vaimsus on küllalt tugev, et summutada reaktsionääride vastupanu ka ilma verevalamiseta. Iseasi on Eestis elavate venelastega — see on Moskva viies kolonn. Aga praegu ei olegi riigipöörde korraldamine veel tegelikult käsil. Ühelgi juhul ei saa nõustuda arvamusega, mida olen kuulnud juba mitme väliseestlase suust — et kui Eesti vabaks saab, siis tuleb kohe hakata kommuniste tapma. Üsna vähe on neid, kes sellise karistuse ära teeninud. Eesti rahvast on juba tapetud küllalt. Rõhutan veelkord — parteis leidub kommuniste aga enamus parteiliikmetest ei ole kommunistid. Sellest tuleb aru saada.

Kas on vahet intellektuaalide ja rahva põhimassi suhtumises rahvusküsimusse?

(Järg lk. 7)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

2. ja 3. juunil dr. T. Sauks, tel. 461-0912.

9. ja 10. juunil dr. T. Kuutan, tel. 751-6141.

Hoidke oma kallihinnalised kasukad j.m. karusnahksed esemed FINN'i KÜLMUTUSSEADELDISEGA HOIURUUMIS

Ärge laske tolmu, koisid ja niiskust kahjustada oma karusnahkseid esemeid! Meie moodne TÄIELIKU KINDLUSTUSEGA HOIURUUM kaitseb neid kuumade suvekuude jooksul.

Helistage kohe tasuta äraviimiseks 488-1701

Chargex — Master Charge

FURS by FINN
191 EGLINTON AVE. E.
TORONTO — TEL. 488-1701

Avatud: 9.30—6, neljap., reede 7 p.l., laup. 3 p.l.

Toronto Eesti Täienduskeskkooli juhataja Edgar Marten peab viimast kõnet oma tänavustele lõpetajatele. Foto: Vaba Eestlane

Bensiinipuudus häirib ka Los Angelesi eestlasi

Kohalik eesti kogudus annetas 1000 dollarit prof. A. Vööbusele Eesti ajalooraamatu väljaandmiseks

LOS ANGELES (VE) — Üleöö tabas Los Angelest bensiinikriis. Selline paha üllatus tekitas inimeste seas paanika ning bensiinijaamades ulatusid ootesabad mitme bloki pikkuseni. Ooteaeg venis 45 minutist isegi kuni kahe tunnini, et saada ülemmääraga 5 dollari eest bensiini. Nädalalõppudel aga tuli otsida tuletikuga taga jaama mis oleks lahti. Äsja töötati läbi linnaisade poolt seadus, mille alusel autod paaritu numbriga saavad osta bensiini ühel päeval ja paaris numbriga teisel päeval. Välisplaatidega saab osta bensiini igal päeval. Sellise moodusega loodetakse lühendada ootamisaega ja paanikta.

Rahvas aga ei tea sellise järsu kriisi põhjust. Räägitakse, et õlifirmad soovivad tõsta bensiinihinda Ühendriikides ning selletõttu müüakse suur hulk bensiini Euroopasse, kus hinnad on kõrgemad. Selletõttu jääb vähem bensiini oma rahvale, kes siis on nõus iga hinna eest ostma vähest bensiini, mis on saadaval.

Kindlasti on siin süüdi ka rahutused õlitoodangumaadel ning president Carteri soov koguda õlitagavarasid järgmise aasta talveks.

Bensiinikriis tabas eriti raskelt Lõuna-Kaliforniat, kus puudub avalik transpordisüsteem ning inimesed peavad kasutama oma autot, et jõuda tööle, äridesse või isegi arsti juurde jne. Los Angelese linnanõukogu võttis nüüd vastu seaduse, mille alusel hakatakse ehitama kiirrongi süsteemi, mis läheb maksma üks dollar igale majaomanikule.

Bensiinikriis siiski ei tohiks eriti häirida siinseid Läänerannikku Eesti Päevi, mis toimuvad juulikuus Loyola ülikoolis. Ürituste koht asub lennuvälja ligidal ning suurem osa üritusi toimub ülikooli maa-alal või selle lähedal jalutuskõigu kaugusel. Ka on ülikooli ümbruses võrdlemisi head bussiühendused ning turismibussiga saab külastada selliseid vaatamisväärsusi nagu Disneyland, Hollywood, Universal Studios jne.

Ka on eestlastel võimalik olnud tulla Eesti Majja laulukoori ja rahvatantsu harjutustele ning täienduskooli.

Los Angelese eestlaskond elab väga laialipaisatult ning see on tavaliseks nähteks, et sõidetakse oma sõbra poole õhtusöögile, olgugi et see tähendab 120 miilist autosõitu.

Viimased paar kuud on elatud siin koosolekute ja organisatsiooni juhatuste valimiste tähe all. Märtsikuus toimus Los Angelese EELK Koguduse täiskogu koosolek, kus õpetaja Rein Neggo oma tegevusaruandes mainis, et kogudusel oli möödunud aastal nimekirjas 482 isikut ja jumalateenistusest osavõtjate arv on tõusnud 15%. Tulude ja kulude aruanne oli tasakaalus $25.851 ja varaseisu aruanne $62.495.

Möödunud aasta ülejäägist, mis oli $3694, otsustati toetada prof. Vööbuse ajalooraamatu 5 köite trükkimist ja Eesti Maja, mõlemaid 1000 dollariga.

Eestlaste uue matusepaiga toimkonna aruandest selgus, et reserveeritud 108 kohast on müüdud 73 kohta. Esimest korda valiti kiriku nõukogusse kolm naisisikut — Ella Kurruk, Lydia Niitme ja Irene Soodla. Ka kohalik Eesti Selts pidas koosoleku, kus uueks esimeheks valiti Jüri H. Estam. Juhatuse liikmeteks on Boris Auksmann, Kadi Tint, Sally Mets, Ben Nurmsen, Anatol Rebane ja Harald Tombach.

Ka Ühing Eesti Maja pidas oma aastakoosoleku ning endine juhatus valiti tagasi koos esimehe Boris Auksmanniga. 1978. aasta sissetulekud olid $10.169 ja väljaminekud $11.796. Varade seis 31. dets. oli $70.147. Sama päeva hommikul demonstreeriti Eesti Majas okupeeritud Eestist saabunud Lennart Meri filme, millest osavõtjate arv oli 50 piiris. Filmide esitajale ei olevat lubatud esitada küsimusi.

Aprillikuus toimus ka Eesti Majas Eesti Ohvitseride Kogu Lõuna-Kalifornias koosviibimine kus tähistati EV Sõjakooli 60. aastapäeva ning kõne oli kooli tegevuse teemal ltn. Otto Tammelt Fresnost. Ka gaidüksus „Taaratütred" ja skautüksus „Tulehoidjad" kogunesid Eesti Majja kus tähistati jüripäeva. Üksuste juhid gdr. Virve Lillipuu ja skm. Avo Piirisild andsid üle koguduse õpetaja Rein Neggole gaidi ja skaudi sõbra teenetemärgi „Tammetäht I järk". Järgnes tunnustuste üleandmine noortele ning koosviibimine kohvilauas.

Kevadpühade eel andis ERKU liige Viivi Piirisild kahe tunnilise seminari eesti ajaloost, kultuurist, praegusest poliitilisest olukorrast Eestis, eestlastest välismaal ning pühade toitudest J.F. Kennedy High Schooli õpilastele Granada Hills'is, Kalifornias,

millest osa võtsid kaks klassi — kirjanduse ja kodumajanduse õpilased ning mitmed koolilõpetajad. Seminari lõppedes kinkis referent kooli raamatukogule ingliskeelse eesti kokaraamatu ja ERKU väljaande „Estonia — Story of a Nation" ning kutsus kõiki osa võtma Läänerannikü Eesti Päevadest juulis Loyola ülikoolis. Koolilt tuli hiljem lektorile südamlik tänukiri.

Aprillis oli El Camino Colleges kõnekoosolek, millest võttis osa üle tuhandepealine ameerika publik. Korraldajaks oli organisatsioon Americans for Free China — Save Taivan, mille esimeheks on brigaadikindral Russell Randall. Korraldajate hulgas olid prominentsed isikud Los Angelesest, ameerika ajakirjanikud, ja kohapealsed hiinlaste organisatsiooni esindajad. Toimkonda kutsuti ka eestlanna Viivi Piirisild, kelle organiseerimisel ühinesid üritusega ikestatud rahvused.

V.P.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

rajatud „Hospodar", mis ilmub kuus korda aastas. Ajakirja tiraazh oli veel 1961. aastal 15.000 kuid on nüüd kahanenud 5800-le. Olukorra päästmiseks on ajakiri hakanud avaldama tshehhi keele kursusi ning publitseerib viis lehekülge ajakirja sisust inglise keeles.

Kuid veelgi halvemini on näiteks käinud Chicagos ilmuva tshehhi ajalehe „Denni Hlasatel'i" käsi, kuna ajaleht on kaotanud viimase 20 aasta jooksul 54.000 tellijat ning ta tiraazh on praegu ainult 6800. New Yorgis ilmuv tshehhi ajaleht „Americke Listy" oli üheksa aastat tagasi uhke oma tiraazhile, kuna see ulatus 14.450 eksemplarile. Nüüd on sellest kõrgest tiraazhist säilunud ainult 1600 eksemplari. Sama pahasti on käinud Clevelandis ilmuva „Novy Svet'i" käsi — 1959. aastal oli selle lehe tiraazh 4000 kuid on tänapäeval ainult 780.

Ajakirja „Hospodari" toimetaja Jerome Kopecky mainib, et suurem osa ajakirja lugejatest on üle 70. aasta vanad. Sellest tingituna ei taha ka ärid enam ajakirjale kuulutusi anda kuna ärimehed on veendunud, et 70-aastaste inimeste ostud on juba kõik kuni elu lõpuni ostetud.

Ameerika sulatuspott teeb oma töö — ja mitte ainult tshehhide vaid ka teiste rahvusgruppide hulgas. Ja see paneb tõsiselt mõtlema.

AMI

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Soome lastekoor esineb Torontos

Jyväskylä Konservatooriumi Lastekoor „Sinikellot" organiseeriti 1969. a. sügisel. Selle organiseerijaks oli Ameerika Ühendriikidest Soome asunud ungarlane muusikaõpetaja Akos Papp, kes on olnud koori juhatajaks selle tegevuse jooksul. Koori kuulub kuni 180 lauljat, peamiselt tüdrukud. See arvukas liikmeskond on jagatud nelja rühma, esimeseks ettevalmistusklass, kahehääleline C-koor, kolmehääleline B.koor ja neljahääleline A-koor. Lapsed käivad kooriharjutustel tavalise koolitöö kõrval tulles Jyväskylä ja linna ümbruse koolidest. Koorjuht A. Papp on saanud oma muusikalise hariduse Liszt Akadeemias Budapestis ja on end hiljem täiendanud Ameerika Ühendriikides. Ta on hea viiuldaja, pianist ja organst, kuid teda tuntakse peamiselt heliloojana, kes on avaldanud kaheksa annet koorilaule.

„Sinikellot" on praegu Ameerikas ringreisil. Kooriga on kaasas 44 lauljat ja akordioni mängija. Lisaks koorijuhile on kaasas veel kolm hooldajat. Koor esineb Torontos, Sudburys, Sault Ste. Maries, ja Thunder Bays.

Torontos esineb Jyväskylä Konservatooriumi tütarlastekoor 6. juunil kell 7.30 õ. Lawrence Park Collegiate auditooriumis.

MEMBER REALTY CANADA CARGI™
Each Member office independently owned and operated

MARK T. MANKIN REALTOR
2670A Yonge St. (at Lytton Blvd.)
Toronto M4P 2J5
Kinnisvara ostu või müügi korral helistage
Toomas Mankin, tel. 487-4477
kodus 447-2017

OLEME KOLINUD!

Ontario valitsuse tõlkebüroo mitmekeelne tõlketeenindus
ei asu enam:
Macdonald Block, Bay Street.

Uus aadress on:

WELCOME HOUSE

2. korrus, 8 YORK ST.
Tel. 965-1458
(Front St. lõuna pool)

Kui teil on vaja tõlkida sünnitunnistused, diplomid, kirjad või soovitused — pidage meeles uus aadress.

Kultuuri- ja meelelahutuse ministeerium
Hon. Reuben C. Baetz, minister

Rahvarohke emadepäev Floridas

FORT LAUDERDALE (VE) — Tänavune pikk ja väga ilus talvine suvitusperiood tõi siia rekordiliselt rahvast. Vist oli rekord ka eestlaste osas, kuid seda on raske kindlaks teha. Kindlasti võttis eestlaste pidudest ja koosviibimistest tänavu osa rohkem inimesi, kui kunagi varem.

Maikuu üritusena oli ette nähtud L.F.E. Koondise emadepäev, mis peeti 13. mail. Suur osa suvitajatest on juba põhja poole tagasi läinud, kuid vaatamata sellele oli osavõtjaid rohkearvuliselt. Aktuse avas Edgar Totsas.

Seejärele noor Tiina Lombard esitas kolm luuletust, mis võeti publiku poolt soojalt vastu.

Veleida Totsas esitas klaveri soolo „Vanaemake", mille järgi kõige noorem osavõtja viie-aastane tubli eesti tüdruk Veronika Riisma ütles luuletuse ja laulis „Emakene". Väikesest Veronikast on kujunenud tema julge esinemise tõttu publiku lemmik. Sisuka ja päevakohase kõne pidas Veleida Totsas. Järgnes Helmi Kõivi deklamatsioon, mida klaveril saatis Erich Allik. Tiina ja Mark Lombardid lugesid „Ema" ja Thomas Hinno esines kahe akordionisoologa. Noor Mark Lombard oli tubli kitarril, esinedes kolme palaga. Aktus lõppes ühislauluga „Ema süda", mida saatsid Helmi Kõiv klaveril ja Edgar Totsas mandoliinil. Lõppsõna ütles L.F.E. Koondise esimees Harald Hinno.

Pärast aktust olid virgad koondise daamid Eugenia Hendrikson, Ljuba Hõlpus, Fely Hinno, Veleida Totsas ja Maire Riisma valmistanud külalistele kohvilaua.

Teadete osas H. Hinno teatas, et on korraldamisel jaanipäeva ja Võidupüha pidustused Fort Myers Beachis, Florida eestlaskonna ulatuses, kui sobiv koht leitakse.

Koha otsimisega tegeleb praegu Kesk-Florida Eesti Seltsi esimees Enn Rebane.

VABA EESTLANE

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	**$32.—**	**$35.—**
Poolaastas	**$18.—**	**$19.—**
Veerandaastas	**$ 9.50**	**$10.50**

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	**$53.—**	**$58.—**
Poolaastas	**$28.—**	**$30.—**
Veerandaastas	**$15.—**	**$16.50**

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $69,—, poolaastas $34.50, veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 40 centi. Üksiknumbri hind 40 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....." .... 197.... Tellimise katteks lisan $ .... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ....

Aadress ....

ARMAST ABIKAASAT

HELLE RÄNI't

neiuna Saarep
sündinud 5. juulil 1925
surnud 20. mail 1979

mälestab leinas

abikaasa ILMAR

PIKA PIINARIKKA HAIGUSE JAREL UINUS IGAVIKKU MINU ARMAS VEND

ANDREI LEPIK

Surnud 15. mail 1979 Paides

Mälestab sügavas leinas

JAAN LEPIK abikaasaga
Torontos

ARMAST SÕPRA

ENN AAREND'it

leinab sügavas kurbuses

ANNE KÕRESAAR perega

LEINAS MÄLESTAME OMA ENDIST ESIMEEST JA USTAVAT KOGUDUSELIIGET

ENN AAREND'it

Esimene EELK kogudus Hamiltonis
nõukogu ja õpetaja

UNUSTAMATA KAUAAEGSET HEAD PEREKONNASÕPRA

ENN AAREND'it

mälestab leinas

M. MARRAS

OOTAMATU SURMA LÄBI LAHKUNUD ÕEMEEST

ALEKSEI LEPP'a

surnud 20. mail 1979 Danielson'is

mälestab vaikses leinas

VILMA UUS perekonnaga

● Sydney Eesti Majas algasid eesti keele kursused algajaile ja edasijõudnuile. Noortele üteldakse, et Rootsi Ü.E. Päevadele siirdumisel on vajalik eesti keele oskus, kuna rootsi eestlased enamikus ei valda inglise keelt küllaldaselt kõnekeeleks.

TÄNUAVALDUS

Südamlik tänu õp. A. Taul'ile, organistile, pr. I. Loosberg'ile, sõpradele ja tuttavatele, kes meile leinas kaastunnet avaldasid ja rohkete lilledega hauda kaunistasid.

HELENE KUKK ja
TÜTAR perega

KORTERID ★ TOAD

2 MAGAMISTOAGA KONDOMIINIUM MÜÜA VÕI ÜÜRIDA
Tel. 445-9898 või 225-1098

Leerilaste õnnistamine Vana Andrese kirikus

Aarne Viisimaa on külalissolist leeriõnnistamisel pühap., 3. juunil kell 11.00, kus ta laulab „Kiriku kell kutsub" — Sulho Ranta; „Mu hing igatseb" — Ps. 84 — Gunnar Wennerberg ja „Suured on Sinu teod" — Josef Eriksson. Samuti esineb meile kõigile tuntud solist Irene Loosberg.

Vana Andrese kirikus õnnistatakse järgmised tütarlapsed: Anu Jaanus, Linda Kivi, Monica Ellen Madvärk, Kristina Vivian Meipoom, Ingrid Mikk, Anita Mai Nippak ja Ellen Anu Tani. Poeglapsed: Thomas Hillar Heinsoo, Alan Indrek Kanne, Mark Oluper, Henry Frank Raud, Tarvo Martin Toomes, Martin Ignas Vahtras, Alar Mihkel Vasila ja Andrus Martin Vasila.

Leinateateid

Inglismaal leiti 10. aprillil oma kodust surnult Aino Võlma, siind. 1923. a. Arstide arvates oli ta olnud surnud juba 6—7 päeva. Surma oli põhjustanud südameatakk. Kadunu oli lesk. Tema abikaasa suri südameataki tõttu 2½ aastat tagasi.

*

Lätis on surnud 80 a. vanuses Olga Koern, endise Narva sõjaväeringkonna ülema kolonel Viktor Koerni lesk. Ta küüditati 1941. a. ja vabanes Siberi-asumiselt alles 1960. a. Kodumaale teda minna aga ei lubatud ja nii jätkus tal asumisel olek Lätis. Kolonel Koern ise pääses juhuse kombel küüditamisest. Ta langes metsavennana juulis 1941 Pärnu lähedal.

273 inimese surm lennuõnnetusel

CHICAGO — Chicago lennuväljal juhtus möödunud reedel raske kuid omapärane lennuõnnetus, mis nõudis ohvriks 273 inimese elud. Suur DC-10 tüüpi lennuk kaotas startimisel ühe mootori ja lennuk kukkus lennuvälja lähedal alla, kusjuures surma said kõik reisijad ja meeskonnaliikmed. Uurimisel on selgunud, et lennuk kaotas mootori ühe 7,5 sentimeetri pikkuse poldi murdumise tõttu. Samal ajal aga kinnitatakse, et kolme võimsa mootoriga varustatud DC-10 oli võimeline lendama ka kahe ülejäänud mootori abil ja ühe mootori kaotamine poleks tohtinud põhjustada katastroofi.

KIRIKUD

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

VÄLJASÕIDU JUMALATEENISTUS NELIPÜHAL. 3. juunil kell 11 hommikul Jõekääru Metsakirikus. Laulab pühapäevakooli koor Margit Viia juhatusel. Mängib Vaimulik Orkester Inga Korjuse juhatusel. Hiljem sportlikke mänge ja võistlusi.

PÜHAPÄEVAKOOLI LÕPUAKTUS laupäeval, 2. juunil kell 11 hommikul. Järgneb pidulik koosviibimine. Kava pühapäevakoolilt.

KÜÜDITAMISE MÄLESTUSTEENISTUS pühapäeval, 10. juunil kell 11 hommikul. Laulab Cantate Domino Charles Kipperi juhatusel. Viiulisolist — Marianne Urke.

INGLISKEELNE LEERILASTE ÕNNISTAMISE JUMALATEENISTUS pühapäeval, 10. juunil kell 2 p.l. Peetri kirikus.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kella 6—8 õhtul. Tel. 483-5847, 483-4103.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church. 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
6 Wiarton Crt. Thornhill, Ont.
L3T 2P4. Tel. 889-0591.

Laup., 2. juunil kell 7 õ. JUMALATEENISTUS, kõneleb Märt Vähi, lauluettekandeid.

Pühap., 3. juunil kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS, kõnelevad: Märt Vähi ja Helmuth Rüdmik. Soolo- ja koorilaule. Kristuse surma mälestamine.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
R. R. 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühapäeval, 3. juunil, kell 11 hommikul, peetakse koguduse KALMISTUPÜHA JUMALATEENISTUS York kalmistul sektsioon N (seal kus eelmistel aastatel). Teenib ja jutlustab preester E. Lepik, laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel. Laululehed.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St.,
Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
kantseleis, telefon 921-9417.

NELIPÜHA JUMALATEENISTUS on pühap., 3. juunil kell 1.30.

SURNUAIAPÜHA JUMALATEENISTUS Mt. Pleasant kalmistul on pühap., 17. juunil kell 11 homm. Vihmase ilma korral on teenistus mausoleumis.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis, telefon 921-9417.

Noorte laul kõlas noorteruumis

Vanemgaidide Koori kevadesinemine

Teisipäeva, 15. mai õhtul toimus Toronto Eesti Maja noorteruumis Toronto Eesti Vanemgaidide Koori kevadesinemine, mis oli ühtlasi koori tänavuse tegevushooaja viimaseks iseseisvaks ürituseks.

Kevadesinemine toimus nädala laulupeo ettevalmistuste raamides keskel sel lihtsal põhjusel, et nädalalõppudel on palju muid üritusi ning ilusate kevadilmade saabumisega siirduvad paljud perekonnad linnast välja. Ka teisipäevasel esinemisel oleks võinud olla rohkem kuulajaid, kuid siinjuures peab arvestama, et eeloleva

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 3. juunil LEERILASTE ÕNNISTAMINE kell 11 homm. Solist Aarne Viisimaa Rootsist ja Irene Loosberg. Samal pühapäeval ingliskeelne jumalateenistus kell 1 p.

Pühap., 10. juunil küüditatute mälestamise jumalateenistus kell 4 p.l.

Õpetaja kõnetunnid teisip. ja neljap. 6—8 õ. kiriku käärkambris.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
Tel. 461-2077
582 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.,
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühapäeval, 3. juunil, kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad jutlustajad. K.L. Marley ja H. Rüdmik. Laulab segakoor.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3—3.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Laup., 2. juunil kell 7.30 õ. kõneleb misjonär Carl Hagwall Tshiilist.

Pühapäeval, 3. juunil kell 10.15 homm. pühapäevakool. Kell 11 homm. NELIPÜHA JUMALATEENISTUS. Kõneleb K. Raid, segakoor. Issanda surma mälestamine. Kell 6 õ. H. Rüdmik, noorte orkester.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik.
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2. Tel. 483-2478.

Pühapäeval, 3. juunil kell 5 p.l. NELIPÜHI JUMALATEENISTUS.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on teisipäeviti kell 6—7.30 õpetaja kodus. Muul ajal kokkuleppel.

Eesti rahvariietes koor esines seekord 15-liikmelises koosseisus ning seda juhatas ja saatis klaveril Gunnar Mitt ning kontrabassil Arno Kiilaspea. Eesti Maja noorteruumi akustika on taolisteks väiksemateks esinemisteks väga sobiv ning hiljuti uuesti korda seatud ja dekoreeritud noorteruum jättis meeldiva mulje. Õhtu algas koori esinaise Maret Liik'i tervitusega külalistele, millele järgnes koori esinemine kahes osas. Esimene osa koosnes peamiselt käesoleval tegevusaastal õpitud lauludest ja algas koori mottoga „Edasi lauluga". Järgnes 9 laulu kevad-suvistel aietel: Mu kodu, Puhu pilli peiuke, Mälestus Pühajärvelt, Tantsulugu, Soome polka, Laul kenale kodule, Kiigu kiike, Varsakabi (tuli kordamisele) ja Kanneldaja lauluke.

Esimese osa lõpus palus koori sekretär Ingrid Kütt kõiki külalisi kohvilauda, kus koori liikmed serveerisid jooke ja maitsvaid küpsiseid.

Sellele järgnes esinemise teine osa, mille kava oli koostatud moodsatest ja üldtuntud eesti sõnadele seatud rahvusvahelistest lauludest, milledega koor on esinenud mitmetel varematel kordadel. Kava teise osa alguseks lauldi Koduigatsus ja sellele järgnes kuuest laulust koosnev popurii ilma vahedeta: Rooside tango, Väike mees sa nutad, Tuled sadamas, Linnad, Vihmasadu ja Vana Tallinn. Popurii viimane laul tuli külaliste aplausi tagajärjel kordamisele. Järgnes veel kolm laulu: Suveteedel, Vikerkaar (inglise ja eesti keeles) ja Kangakudumise laul — viimaste tuli jällegi korrata.

Publiku soovil järgnesid lisapalad: Oi minu lemmik, Romanss ja lõpuks uuesti tasases ja aeglases väljaandes koori motto Edasi lauluga.

Eesti Gaidide Maleva Kanadas juht ngdr Tiia Kütt kinnitas kõikidele esinejatele ja koori vanemale Siiri Lepp'ale rinda kevadlilled ning koori abiesinaine Silvi Terts andis koortjuhile üle punase roosi.

Tütarlaste soovi kohaselt lauldi selle peale lõpuks veelkord Rooside tangot.

Vanemgaidide Koori käesoleval tegevusaastal on olnud 8 iseseisvat esinemist ja 30 harjutusõhtut. Koori nimekirjas oli 22 liiget, kelledest aga mitmed ei saanud kõikidest harjutustest ega esinemistest osa võtta mitmesuguste muude kohustuste või koolitöö tõttu. Eeloleval sügisel alustab koor oma kümnendat tegevusaastat ja koori juhatus loodab, et sügisel liitub kooriga jällegi uusi lauljaid nagu see on toimunud igal aastal.

Südamlik tänu kõigile, kes

ÕIE RANNIKU

surma puhul meile kaastunnet avaldasid ajalehtedes, kirjalikult või isiklikult.

POJAD Ameerika Ühendriikides
ISA ja VEND perekonnaga Torontos

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8802

MORTGAGE'd
MÜÜA
$10.000.— kuni
$11.000.— suuruses
11½% kuni 11¾%
3. aastased, lahtised
TEL. 925-6912

…rteruumis

…emine

…ti Maja noorteruumis …mine, mis oli ühtlasi …vaks ürituseks.

…tevalmistuste raami… …l samal õhtul mitmed …orkestrite harjutused, …aldanud kõikidele hu… …emgaidide Koori esi… …la. Nendele, kes kohal …s koori kevadesinemi… …ja sõbralik õhtu.

…hulgas oli rõõm näha …id möödunud-aastasi …meid, nende hulgas ka …nist esinaist.

…kohal gaidide ja skau… …e juhid ning mitmeid …ate juhtkondade liik…

…variietes koor esines …liikmelises koosseisus …hatas ja saatis klave… …litt ning kontrabassil …bea. Eesti Maja noor… …stika on taolisteks …s esinemisteks väga …hiljuti uuesti korda …ekoreeritud noorte… …meeldiva mulje. Õhtu …esinaise Maret Liik'i …külalistele, millele …ri esinemine kahes …ne osa koosnes pea… …oleval tegevusaastal …udest ja algas koori …lasi lauluga". Järgnes …d-suvistel aietel: Mu …pilli peiuke, Mäles… …elt, Tantsulugu, Soo… …ul kenale kodule, Kii… …sakabi (tuli kordami… …meldaja lauluke.

…osa lõpus palus koo… …r Ingrid Kütt kõiki …hvilauda, kus koori …erveerisid jooke ja …küpsiseid.

…nes esinemise teine …kava oli koostatud …ja üldtuntud eesti sõ… …id rahvusvahelistest …illedega koor on esi… …etel varematel korda… …ise osa alguseks laul… …sus ja sellele järgnes …st koosnev popurii …ta: Rooside tango, …sa nutad, Tuled sada… …, Vihmasadu ja Vana …urii viimane laul tuli …ausi tagajärjel korda… …nes veel kolm laulu: …Vikerkaar (inglise ja …ja Kangakudumise …ste tuli jällegi korra…

…jovil järgnesid lisapa… …lemmik, Romanss ja …i tasases ja aeglases …oori motto Edasi lau…

…ide Maleva Kanadas …Tiia Kütt kinnitas …esinejatele ja koori …Siiri Lepp'ale rinda …ning koori abiesinai… …erts andis koorijuhile …e roosi.

…joovi kohaselt lauldi …õpuks veelkord Roo…

…lide Koori käesoleval …l on olnud 8 iseseis… …t ja 30 harjutusõhtut. …irjas oli 22 liiget, kel… …itmed ei saanud kõi… …tustest ega esinemis… …a mitmesuguste muu… …te või koolitöö tõttu. …gisel alustab koor …idat tegevusaastat ja …s loodab, et sügisel …a jällegi uusi lauljaid …toimunud igal aastal.

…RTGAGE'd

…MÜÜA

…000.— kuni

…0.— suuruses

… kuni 11¾%

…ased, lahtised

…. 925-6912

Rodeesia terroristide juht ähvardab

NEW YORK — Rodeesia partisanide ja terroristide juht Joshua Nkomo, kes viibib praegu Ühendriikides, mainis Liitunud Rahvaste Organisatsiooni peakorteris, et kui Inglismaa või Ameerika Ühendriigid lõpetavad majanduslikud sanktsioonid Rodeesia vastu, siis on nad tema partisaniliikumise vastased ning nad saavad ka vastava käitumise osalisteks. Nkomo kinnitas, et Rodeesias äsja valitud parlament ja mustade juhtimisel tegutsev valitsus ei lahenda Rodeesia probleeme ning sõda jatkub endiselt. Nkomo ennustas, et mustade poolt valitud peaminister piiskop Muzorewa valitsusel ei ole pikka iga, kuna Muzorewa ei ole võimeline lõpetama kuus aastat kestnud kodusõda.

Uus president Lääne-Saksamaal

BONN — Lääne-Saksamaa uueks presidendiks valiti 64-aastane kristlik-demokraatliku partei liige Karl Carstens, keda sotsialistid ja liberaalsed ringkonnad süüdistavad selles, et ta kuulus Teise maailmasõja ajal natside parteisse. Presidendi amet Lääne-Saksamaal on mõeldud tseremoniaalsete ülesannete täitmiseks ning presidendil puuduvad võimupiirid riigi juhtimiseks. Karl Carstens sai 1036 liikmelises Liidukogus 528 häält ning temale sotsialistide poolt vastaskandidaadiks seatud 59-aastane Annemarie Renger 431 häält.

Eestlane esikohal reservohvitseride kursustel

STOKHOLM (EPL) — Rootsi soomusvägede reservohvitseride kursuse lõpetas aprillis Peeter Paljak (21) leitnandi kraadiga saavutades kursuslaste hulgas lõpphinnete alal esikoha.

Soomusväe reservleitnandi teenistusülesandeks on juhtida välikompaniid, mis koosneb 150 mehest ja 12 tankist.

See härra, kes Tartu Instituudi loenguõhtul 19. aprillil (Dr. E. Järvesoo „Iseseisvuse võitlustest ja saavutustest") lahkus minu vanemas eas oleva

SINISE MANTLIGA

(firmamärk Eaton, alumine nööp puudub), jättes oma hinnalise samavärvilise mantli asemele, võib oma mantli kätte saada Tartu Instituudi arhiivist, dr. E. Aruja, tel. 447-8958, samal ajal tagastades minu eksikombel vahetatud mantli.

Usaldusväärne lasteta abielupaar soovib

RENTIDA SUVILAT

puhta sügava veega järve kaldal. Hel. pärast kell 19.00, tel. 226-2604.

Paljud eestlased majaomanikud ei tea,

et teen igasuguseid raud- ja puuaedu

kruntide ümber.

B. RISTMÄGI, tel. 759-6424

ELEKTRIK

Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.

Halling 762-9190

Litsents nr. E 1044

JAAN ALMER

KATUSETÖÖD

Tel. 699-5295

Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates

Nootidega dekoreeritud Varsity Arenale on sisenemas lauljad. Ees koorijuhid, vasakult Maimu Miido, Asta Ballstadt, dr. Roman Toi ja Mati Tammaru. Foto: Vaba Eestlane

3000 kuulajat ja ligemale 800 esinejat…

(Algus lk. 1)

Tervitus Kanada kultuuriministrilt

Kirjalikud tervitused tegi teatavaks teadustaja Andres Raudsepp. Tervitused olid saabunud Kanada mitmekultuuri ministrilt Norm Cafikult, North Yorki'i linnapealt Mel Lastman'ilt, piiskop Karl Raudsepalt, EKN-u esimehelt U. Petersoolt, Eesti Lauljaskonnalt Rootsis ja ESTO-80 laulupeo toimkonnalt.

Enne laulupeo kooride kontsertosa algust esines kahe palaga 16-liikmeline rahvapillide orkester Hanno Bohl'i ja Ilo Maimetsa juhtimisel. Kanti ette kaks pala — „Torupillivalts" ja „Sarvelugu". Kuna orkestri koosseisu oli moodsate pillide vahele poetatud ka vähetuntud originaalseid rahvapille, siis olid need ettekanded rahvale omaette elamuseks.

Kooridest alustasid naiskoorid nelja lauluga — Juhan Aaviku „Käokene, kuldalindu" (juhatas C. Kipper), Miina Härma „Küla ütel" (juhatas C. Kipper), Adolf Vedro „Midrilinnu mäng" (juhatas O. Kopvillem) ja Riho Pätsi „Linnukene mäe peal" (juhatas U. Kook). Kõik ettekanded võeti vastu tugeva aplausiga. Meeskoorid kandsid ette kuus laulu: Friedrich Brenneri „Taevas ja maa" (juhatas Asta Ballstadt), Mart Saare „Leelo" (juhatas E. Veski), Evald Aava „Humal" (juhatas Mati Tammaru), Konstantin Türnpu „Meil aiaäärne tänaval" (juhatas E. Veski), Roman Toi „Ela Eesti" (juhatas H. Toi, klaveril Asta Ballstadt), Juhan Simmi „Oma saar" (juhatas R. Toi, solist A. Kittask) ja Gustav Ernesaksa „Hakkame mehed minema" (juhatas Mati Tammaru). Juhan Simmi „Oma saar", mille sooloosa esitas jõuliselt ja bravuurselt A. Kittask, tuli kordamisele. Meeskoori võimas laul pääses suures hallis eriti mõjule, mida kinnitasid ka rikkalikud kiiduavaldused.

Puhkpilliorkester ja võimas ühendkoor

Puhkpiliorkestrid esitasid Uno Kooki juhatusel kaks pala — Leo Virkhausi „Eesti Rapsoodia I" ja Raimond Kulli populaarse „Popurrii eesti viisidest". Orkester tuli oma ülesannetega nauditavalt toime ja esitatud orkestri vahepalad olid meeldivaks vahelduseks laulu-ettekannetele.

Laulupeo lõpposa moodustasid segakooride ettekanded. Esitati: Mihkel Lüdigu „Koit" (juhatas R. Toi), Artur Kapp'i „Palumine" (juhatas U. Kook), Maimu Miido „Meie tuleme" (esiettekanne, mida juhatas autor), Evald Aava „Laulik" (juhatas Maimo Miido), Cyrillus Kreegi „Ma kõndisin vainul" (juhatas O. Kopvillem), Roman Toi „Karjapasun" (esiettekanne, juhatas O. Kopvillem), R. Toi seatud „Kui Kungla rahvas" (juhatas R. Toi, kelle dirigeerimisel rahvas laulis kooridele kaasa refrääni), Miina Härma „Tuljak" (juhatas R. Toi). Suur ühendkoor esitas kõik oma palad ilmse sisseelamisega ja hoogsalt, pannes sellega väärika punkti laulupeo konserdile.

Järgnes sõnavõtt Eestlaste Kesknõukogu Kanadas esimehelt U. Petersoolt, kes mainis, et eesti laul on tõestanud, et Eesti maa ja rahvas jäävad oma ideaalide juurde. Eesti laul ja looming on eesti rahva selgrooks ja kinnitab meie jõudu ja tahet. Selle laulu kaja ulatub ka kodumaale ja annab sealsetele rahvuskaaslastele julgustust. Lõpuks tänas esimees lauljaid ja külalisi, kes on tulnud ligidalt ja kaugelt suurpidustusele. Tänu osaliseks said ka Estonia orkester ja Eesti Lauljate Liit Põhja-Ameerikas esimees E. Kiilaspea.

Pärjad koorijuhtidele

U. Petersoo kõne järele toimus koorijuhtide austamine, kelledele kõigile E. Kiilaspea ja U. Petersoo paigutasid tänutäheks traditsioonilised pärjad kaela. Kutsuti välja ka kohalviibivaid teisi koorijuhte, kelledest rahva ette ilmusid kuus. Neile annetasid rahvarõivais tütarlapsed lilli.

Laulupidu lõppes Miina Härma lauluga „Veel kaitse kange Kalev", mille ühendkoor esitas koos orkestriga U. Kooki juhatusel ja lõpulauluks oli Konstantin Türnpu „Lahkumise laul" R. Toi juhatusel. Ning kõigiti õnnestunud ning uut rahvuslikku värsket tuulepuhangut tekitanud laulupeo viimaseks ühiseks võimsaks mitmetuhande hääle poolt kantud lauluks oli Eesti hümn „Mu isamaa mu õnn ja rõõm".

o

Laulupeo ajal toimunud eriürituste — sümfooniakontserdi, rahvapeo, vaimuliku kontserdi ja teatrietenduse kohta esitame üksikasjalised kirjeldused järgmises „Vaba Eestlase" numbris.

EKN nõuab selgust kodakondsuse küsimuses

Eestlaste Kesknõukogu juhatuse koosolekul möödunud nädalal selgitati lähemalt Nõukogude Liidu uue kodakondsuse seadusega üleskerkinud küsimusi. Täiendavalt juba varem selles asjas erakondade juhtidele saadetud protestitelegrammile, milles taotleti küsimuses Kanada valitsuse kindlat seisukohta, otsustati Kanada uuele välisministrile, kui see selgub, saata esildis, et Kanada esineks vajaliku selgitava deklaratsiooniga. Ühtlasi otsustati avaldada eestlastele selgitus olukorrast kodakondsuse küsimuses.

Koosolekul olid kõne all Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu eeloleva täiskogu koosolekuga New Yorgis 9. juunil ühenduses olevad küsimused. Ü.E. Kesknõukogu koosolekul tuleb arutusele ka ESTO-80 ajal Stokholmis korraldataval Ülemaailmsel Eesti Rahvuskongressil vastuvõetav üldine põhimõtteliste seisukohtade resolutsiooni ettevalmistamine. Koosolekul vaadati läbi eelmisel Rahvuskongressil vastuvõetud seisukohad.

Need seisukohad on üldiselt kehtivad praegugi, kuid vajavad täiendamist ja edasiarendamist vastavalt käesoleva aja olukorradadele.

Koosolekul esitati mitmeid mõtteid Rahvuskongressi üldiste seisukohtade kavandisse võtmiseks.

Koosolek arutas EKN töökomisjonide tegevuse korraldamist. Peeti soovitavaks veel kevadisel tegevusperioodil pidada paari komisjoni koosolekud. Väliskomisjoni koosolek otsustati pidada kesknädalal, 6. juunil. Koosoleku informatsioonilises osas anti ülevaade üritustest, milledest EKN esindajad on viimasel ajal osa võtnud. Ühenduses valitsuse muutusega Kanadas otsustati saata tervitustelegrammid valimised võitnud konservatiivide juhile, uuele peaministrile J. Clark'ile ja uude parlamenti valitud silmapaistvaile liikmeile, kelledega EKN-ul on olnud ühendusi.

AA AMJARV'S SWEETS

THE LANES
120 ADELAIDE W.
363-6912

COLONNADE
131 BLOOR W.
962-0662

TORONTO

692 YONGE ST.
922-5346

LEERIPÄEVAKS TELLIGE AA TORTE JA MUID KONDIITRITOOTEID!

Eriti maitsev on meie pähklitort vahukoorega

Konservatiivid Kanadas võimul

Ontario kujunes liberaalidele saatuslikuks

Möödunud teisipäeval Kanadas toimunud parlamendivalimised lõppesid kaotusega peaminister Trudeaule, tema valitsusele ja liberaalide parteile. Konservatiivide partei Joe Clarki juhtimisel saavutas 282 liikmelises parlamendis 136, liberaalide partei 114, NDP 26 ja Social Crediti partei 6 kohta. Kuna konservatiivide partei ei saavutanud parlamendis absoluutset enamust, siis tuleb konservatiividel tõenäoliselt koalitsioon luua Social Crediti parteiga.

Liberaalide parteile kujunes saatuslikuks suur kaotus Ontario provintsis ja Torontos. Quebecis säilitas partei oma senise positsiooni ja võitis provintsi 75-st kohast 67 kohta, Clarki konservatiivid liilitati samal ajal Quebecis peaaegu täielikult välja, kuna nad võitsid seal ainult kaks kohta. Trudeau valitsusesse kuulunud Quebeci prantslased valiti kõik parlamenti tagasi,

kuid valimistel kaotasid kolmteist ministrit, kes kandideerisid Ontarios ja teistes provintsides.

Valimistel said kaotuse osalisteks järgmised ministrid: energiaminister Alastair Gillespie, riigisekretär John Roberts, tööminister Martin O'Connell, teaduse ja tehnoloogia minister Hugh Faulkner, kaitseminister Barney Danson, töökohtade- ja immigratsiooniminister Bud Cullen, riigivarade ja väikeäride minister Tony Abbott, mitmekultuuri minister Norman Cafik, kaubandusminister Jack Horner, kohalise kasvatuse minister Iona Compagnolo, transporditminister Otto Lang, keskkonna minister Len Marchand ja veteranide küsimuste minister Dan MacDonald.

Senine peaminister Pierre Trudeau, kes on peaministri positsioonil olnud 11 aastat, mainis valimiste tulemuste selgumisel,

et ta kavatseb edasi jääda parteijuhi kohale, täites samal ajal ka opositsioonijuhi ülesandeid.

39-aastane uus peaminister Joe Clark tõotas koondada kõik jõud Kanada ühtluse säilitamiseks ning provintside vahel tiheda koostöö loomiseks.

Huvitaval kombel said liberaalid valimisted rohkem hääli kui konservatiivid, kuna neile anti 4.503.923 häält ja konservatiividele 4.067.572 häält. NDP-le hääletas 2.024.452 valijat. Võrdluseks olgu märgitud, et eelmises 264-liikmelises parlamendis oli liberaalidel 134, konservatiividel 97, NDP-l 17, Social Creditil 9 ja iseseisvatel 5 kohta. Kaks kohta olid vakantsed.

Joe Clark võtab üle Kanada juhtimise

OTTAWA — Kanada konservatiivide juht Joe Clark saabus möödunud pühapäeval oma kodukohast Albertast pealinna Ottawasse, kus 4. juunil toimub võimu üleandmine äsja üldvalimistel kaotanud liberaalidelt võidukatele konservatiividele. Konservatiivide olukord ei ole siiski kerge, kuna neil tuleb hakata valitsema vähemusvalitsusena ning nad peavad otsima kontakte kahe väiksema parteiga — uusdemokraatidega ja Social Crediti'ga.

Kalev Estienne huvitav demonstratsioonide õhtu

Möödunud neljapäeva õhtul toimus Torontos Monarch Park keskkooli võimlas Kalev Estienne võimlemisklasside demonstratsioonide õhtu, kus peamiselt näidati klassis toimuvat tööd. Esinejate vanuse vahe oli väga suur, noremaist 4-aastaseist üles kuni 65-ni, kus ühed alustasid liikumisest rõõmu tundmisega ja teised teevad seda tervishoidlikul eesmärgil. Osavõtt õhtust oli rohke, kuigi kõik ei jõudnud oodata väga pika kava lõppu ja asusid minema niipea, kui nende lapsed olid esinenud, mistõttu neile jäi nägemata teise poole kaalukam osa, mida nad omale eeskujuks vajanuksid.

Õhtu algas defileega, misjärel vaheldumisi sooloesinejad ja grupid näitasid oma talvist tööd kehakooli alal või erivahenditega. Erilise menu saavutas „Tuljaku" nimeline võimlemiskompositsion, kuid hea vastuvõtu said ka Kalev Estienne võistkonna või selle üksikliikmete esinejad.

Moodne rütmiline võimlemine on saanud kanadaliseks, soolovõimlejaist on ainult kaks veel eestlased, kuid eestlasi on eliitgrupis ja kõigis teistes gruppides.

Kalev Estienne moodsa rütmilise võimlemise kooli peatreeneriks rütmilises võimlemises ja selle kunstiliseks juhiks on Evelyn Koop ja võistlusvõimlejate treeneriks Liliana Petkov. Treenereid on rütmilise võimlemise alal viis: Siina Kasekamp, Heli Oder, Annely Riga, Kai Käärid ja Karen Viinamäe, võistlusvõimlemise alal Shirley Lehtinen, Denise Fujiwara, Kai Käärid ja Liz Duma. Gruppide juurde on rakendatud kuus pianisti.

Majanduskomitees on kaheksa liiget, neist Lea Viinamäe ja Dagmar Pajos esinemiste organiseerijaina ja finantsilisel alal A. Truuvert.

Õhtu jooksul tahtsid kõik näidata talvehooajal tehtud tööd ja õpitud osavust. Arvestades nende vanust, oli seal lapselikku tahet ja püüdlusi kuni kogenud võimlejate viimistletud tööni. Kogemused näitavad, et moodne rütmiline võimlemine levib edasi ja kui üks osa eliitvõimlejaist vananevad, tulevad uued asemele ja kannavad seda ala edasi.

Õhtul oli ka einelaud, mille sissetulek oli ettenähtud eesti soost võimlejate ESTO-80-le viimise abistamiseks.

Eesti noored, kohtume 2. juunil Seedriorul

Seedrioru ootab meie abistavaid käsi oma korrastamistööde tegemisel. Teeme seda ühiselt. Niinimetatud noorte talgud toimuvad 2. juunil Seedriorul. Olgem õigeaegselt kohal kell 9 hommikul. Sooja lõuna eest hoolitsevad perenaised. Õhtul omavaheline koosviibimine lõkke juures.

Nägemiseni Seedriorul!

SEEDRIORU NOORED

Ühing Kivioja peakoosolek

Ühing Kivioja korraline aasta peakoosolek toimub Kiviojal 16. juunil kell 2 p.l. perekond Lejvati suvilas. Palutakse kõiki kiviojalisi koosolekust osa võtta ning võtta käesolevat teadaannet kutsena.

ÜHING KIVIOJA
JUHATUS

LEILI TAMMISTE (Kornet) USA-st OTSIB OMA ÕDE

AINO KORNET'it

sündinud Tartumaal

Vähimagi teate eest tänulik!

Aadress: 238 East Ave., Batavia, N.Y. 14020 USA

Uusi huvitavaid teoseid Eesti Kirjanike Kooperatiivilt

Eesti Kirjanike Kooperatiivi A-sarja uus (38.) poolsari on väga mitmekesile koostisega.

Küllaldaselt esineb — nagu meie välismaises pagulaskirjanduses üldse viimasel ajal — mälestuslikku materjali. Eriti väärtuslik ja haruldane on kodumaalt käsipostiga kohale jõudnud käsikiri, mille anonüümseks autoriks on Aili Helm ja tiitliks „Kuradil ei ole varju".

Käsikiri on koostatud autentsel kogutud materjalil selle kohta, kuidas koheldi Tallinna vanglates a. 1946 poliitilisi naisvange —

ja kuidas reageerisd naisvangid sellele poliitiliselt ja füüsiliselt jõhkrale ja samas rafineeritud rõhumisele. Kangelasteta teos (nagu väidab raamatu tundmatuks jäänud autor) näitab ometi, et tegemist on — nagu üks tegelane vanglas peetud jõulukõnes väidabki — kangelasliku rahvaga. See paneb rõhujatele vastu ka veel siis, kui viimaste arv ületab sajakordselt rõhutute oma.

Teinegi mälestuslik teos riivab murdelisi sündmusi Eestis. Baptistiõpetaja Evald Mänd, kirjanduslikul pinnal tuntud Ain Kalmuse nime all, räägib oma kolmandas mälestusköites „Päästa meid ära kurjast" just murdeaastatest kodumaal aa. 1940—1944, meie rahvast ja eriti valusalt tabatud usklikest, kes pidid taluma agressiivselt ateistliku rezhiimi survet ja vägivallategusid. Kurjast ei päästa neid lõpuks miski muu kui põgenemine oma kodumaalt.

Ajalukku on siirdunud Bernard Kangro, sedapuhku kaugemale kui ainult iseseisvuseaega, kust algas ju tema viimane Tartu-sari. Kangro siirdub sinna, mida meil ajaloos kutsutakse „muistseks iseseisvuseajaks". Tema „Kuus päeva" kulgevad hoopis 12. ja 13. sajandil. Ja teose peategelaseks on Lundi peapiiskop Anrdeas Sunepoeg. Tema tegevus on tihedalt seotud Eesti ala ristimisplaanidega. Kangro pole oma ekskursioonil ajalukku niisiis päriselt kulgenud Karl Ristikivi jälgedes, mis viisid meie kodumaalt hoopis kaugemale, otse selleaegse Euroopa südamikku.

Peale ajalooliste aegade taaselustamise sisaldab teos ka sümboolikat — juba teose pealkirjas, mis meenutab piibliliku genesise ajapikkust.

Inimeste, eriti erisugude suhteid on Salme Ekbaum kirjeldanud oma arvukates romaanides. Ka nüüd jätkab ta seda joont tänapäevase Kanada taustal. Teose pealkirigi on tänapäevaline — „Kohtumine lennujaamas". Pagulaslik on motiiv kohtumisest pärast väga pikka (30 aastat) kestnud lahusolekut. Niisuguse lahusolemise puhul on inimeste vaated ja kogemused erinevad, iseloomud võivad väga palju muutunud olla.

Liiga vara lahkus meie kirjanike hulgast Inglismaal elanud Gert Helbemäe, jättes mitmeid teoseid pooleli ja irdnovelle ajakirjade veergudele. Tema kirjanduslikust järelpõimikust on koostatud nüüd teos.

Loomingule on lisatud lühike kokkuvõtlik eessõna Arvo Mägi sulest ja fotosid kirjanikust eri aegadelt ja olukordades.

Raamat sisaldab ühe ajaloolise näidendi, romaanikatkendi, novelle ja reisikirjeldusi. Tallinna minevik mängib ka „Järelpõimikus" suurt osa, nagu see tegi kirjaniku kogu loomingus.

Meil väheharrastatud motiive kasutab sarja kuues teos, mil on koguni kaks autorit — Arvo Mägi ja varjunimi Silva Rannu. Raamatusse on kogutud 21 (teatud sümboolikaga arv) nn. mõrvanovelli — mida ei tule ära segada detektiivnovellidega. Teatavasti on mõrv roimaliik, mille ümber on kõigist kõige enam teoseid loodud.

Nood jutud ehk novellid on pärit eri paikadest ja -aegadest (keskajast tänapäevani, USA-st paguluseni) ja kannavad kaasas ka teatud „moraali", millest lugeja novelli lõpus osa saab.

Igal juhul kirjanduslik vaheldus meie üldiselt vägagi tõsises loomingus.

Ka lüürika osas on uustoodang silmapaistev. Asja üle viiekümne künnise siirdunud luuletaja, professor ja esseist Ivar Ivask andis välja oma luule valikkogu aastatest 1958—78 pealkirjaga „Eluraamat". Juba tükk aega vaikinud luuletaja-kunstnik Arno Vihalemma uue kogu nimi on „Ühe keelega kannel", mis on kindlasti „understatement", kuna Vihalemma luulekannel on alati olnud vägagi mitmekeeleline. Oma seitsmenda värsivihu saadab pealkirja all „Heliaste" teele Aleksis Rannit. Loodetavasti paeluvad need kolm erilaadset kogu meie luulehuviliste tähelepanu.

Taotletakse kutseta õpetajatele kutseõiguse andmist

Eesti Õpetajate Keskühingu tegevus 1978. a. keskendus peamiselt Tartu Õpetajate Seminari 150-aastase juubeli tähistamisele. Seda tehti kahel viisil — senisest mahukama „Bülletääni" erinumbri (26) väljaandmisega ja vastava juubelikoosviibimise korraldamisega. Tartu Õpetajate Seminari suurjubeli tähistamine äratas tähelepanu meie ajakirjanduses üle maailma, selle kohta ilmus rohkesti kirjutisi ja ülesvõtteid.

Eesti Õpetajate Keskühingu juhatuses arutusel olnud küsimustest väärib väljatõstmist USA Eesti Õpetajate Koondise algatus eesti koolides töötavaile kutseta õpetajaile vastava kutseõiguse andmiseks. EÕK poolt selle küsimuse arutamiseks valitud eritoimkond pidas nimetatud algatust kõigiti õigustatuks ja selle teostamise tarvilikuks, kuid silmaspidades eri maadel erinevaid olukordi leidis toimkond, et kutseõiguste andmist võiks esialgu katseliselt teostada ainult USA ulatuses.

Pärast aruannete kinnitamist võeti vastu eelarve ja uus tegevuskava, mis näeb ette ankeedi koraldamist ülemaailmses ulatuses õpikute ja muu lisamaterjali kasutamise kohta koolides.

Juhatus uueks tegevusaastaks valiti järgmiselt: esimees — Henno Kirkmäe, abiesimees — Johan Ungerson, sekretär — Paul Laan, välissekretär — Enn Saluveer, abisekretär — Meemo Mäelo, laekur — Marje Tui, abilaekur — Villiam Muld, arhivaar — Leida Sulg, ametita liige — Herman Rajamaa; juhatusliikme kandidaadid: Silvia Silvéus, Ingrid Ungerson ja Luule Vaks. Revisjonikomisjoni valiti Anne-Mari Asker, William Grosthal ja Hilda Marand.

Ellen Petersoni moeinstituudi näitus

Eesti moelooja Ellen Peterson on aastatega ikka rohkem tähelepanu leidnud. Tema moeinstituudi õpilased on korduvalt demonstreerinud nende poolt loodud moode, mis on äratanud laialdast tähelepanu. Tänavu kevadine moenäitus peetakse pühapäeval, 3. juunil Toronto eksklusiivsemas Granite Club ruumides.

wintario

24. mail peetud Wintario loterii loosimisel langesid viis 100.000-„dollarilist peavõitu pileteile nr. 67178 seeria 7, nr. 86849 seeria 30, nr. 66088 seeria 11, nr. 72584 seeria 11, ja nr. 76274 seeria 14. Tasuta piletiraamatu võitsid piletid, mille lõpunumbrid on 58.

Hiidlaste Selts täispurjes edasi

Hiidlaste Seltsi korraline peakoosolek tõi sel kevadel Toronto Eesti Majja üle 50 seltsi liikme. Kuulati ära tegevustihedad aruanded, kus möödunud aastal raskuspunkt oli Killamängudel. Selle ürituse kaheaastase eeltööde juures oli mitu seltsi juhatusliiget oma tugeva panuse andnud ja Killamängudel hiidlaste osakonna ülesehitamisel oli kümmekond seltsiliiget agarasti ametis olnud, mida nüüd peakoosolekul kviteeriti heameele ning kiidusõnadega tegijaile.

Kuna Hiidlaste Selts saab sel sügisel 5-aastaseks, siis on kavandatud ka pidulikum „Hiiu" number, mis ilmub sügiseseks mardipeoks. Tänavune hiidlaste jaanituli peetakse seekord Devil's Elbow's laupäeval, 16. juunil, kus vihmase ilma korral leidub ka küllaldaselt ulualust. Kavaline osa on veel kujundamisel. Ka on olnud arutusel hiidlaste kokkutulek ESTO-80 raames Stokholmis.

Peakoosolek valis senise juhatuse tagasi ja avaldas seega tunnustust juhatuse tehtud tööle. Juhatusse kuuluvad esndiselt esimees Wahtras, abiesimees Liik, sekretär Pihlberg, laekur Kungla ja erülesannetega Kaju.

Iseseisva tegevus- ja majandusaruandega esines seekord seltsi naisring. Naisring Erna Vainola juhtimisel on andnud vägagi suure panuse seltsi pidude ja ürituste korraldamisel.

Tulevikuplaanide osas arutati ka ühisürituste pidamist saarlaste, läänlaste või pärnumaalastega, nii nagu toimus menukas „Soelapidu" koos saarlastega.

Teadaanne pensionäridele

Pensionäride Klubi hooaja viimane koosviibimine toimub 7. juunil kell 2.30 p.l. Eesti Maja suures saalis, millest klubi liikmeid külalistega palume osa võtta.

JUHATUS

RAAMATUID

müügil

„VABA EESTLASE" TALITUSES	Hind $	Saatekulu ¢
Hanno Kompus — **Kustutamata nälg kunsti järele**	11.—	85
L. Wahtras — **Liivaklass**	2.50	15
Enn Nõu — **Vastuvett**	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — **Reekviem**	3.50	35
H. Michelson — **Skautlikul teel**	3.—	35
H. Michelson — **Noorsootöö radadel**	4.30	35
H. Michelson — **Eesti radadelt**	9.—	35
Eduard Krants — **Lumeliitlased** (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — **Mis need sipelgad** (luuletuskogu)	3.—	15
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — **Mõttelend — Pilte ja peegeldusi**	5.—	25
Karin Saarsen — **Lohengrini lal kumine**	4.50	15
Herbert Salu — **Utoopia ja futuroloogia**	4.50	25
Triinu" üksiknumbreid	1.50	
A. Kubja — **Kadunud kodud — mälestused**	4.—	25
A. Kubja — **Mälestusi kodusaarelt**	2.—	20
A. Kubja — **Palukesed**	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — **Soomepoisid** 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	95
Leho Lumiste — **Alamuse Andros** — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust	6.65	40
L. Lumiste — **Atlandi aknal**	2.10	40
L. Lumiste — **Killad külas**	5.30	40
A. Vomm — **Ristsõnad I**	2.50	20
A. Vomm — **Ristsõnad II**	2.25	20
A. Vomm — **Ristsõnad III**	2.25	20
A. Vomm — **Ristsõnad IV**	2.25	20
Ants Vomm — **Minu hing** (luuletuskogu)	20.—	40
Ants Vomm — **Varjud** (luuletuskogu)	8.—	50
K. Eerme — **Surnud laevad ja elavad mälestused**	1.50	15
K. Eerme — **Päevata päevad ja ööta ööd II**	4.—	40
S. Ekbaum — **Ajatar** (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — **Jumalaga, Kars ja Erzurum**	4.—	30
J. Pitka — **Rajusõlmed**	8.80	40
A. Käbin — **Vaim ja muld**	5.—	40
Urve Karuks — **Kodakondur** (luuletuskogu)	6.—	20
H. Oja — **Koputused eneses** (luuletuskogu)	1.50	25
H. Oja — **Tunnete purdel** (luuletuskogu)	2.75	25
A. Küng — **Mis toimub Soomes?**	14.—	50
Aarand Roos — **Juutide kuningas Tallinnas**	6.—	40
E. Sanden — **Mitme näo ja nimega**	12.50	50

RAAMATUID LASTELE:

Ilme Ivandi — **Pargi**	2.50	35
Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	50
Õpeta mind lugema I — (Õppe ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.25	35

AINO KALLAS

Barbara von Tisenhusen

Üks jutt Liivimaalt

Aino Kallase sünnist möödus läinud sügisel 100 aastat. Sooviga tema loomingule suuremat tähelepanu juhtida, aga ka kui näidet arhailisest stiilist eesti kirjanduses ja vastutulekust neile, kes on soovinud uuesti tutvuda tema ühe parima jutustusega „Barbara von Tisenhusen", mille hiljuti Jaan Kross samanimelise ooperilibretto aineks võttis, avaldab „Vaba Eestlane" selle oma järgnevais numbreis. Jutustus pole ilmunud nende Aino Kallase novellikogude hulgas, mis paguluses tema loomingust on avaldatud.

1.

Seesinane on minu kavatsus ja ma palun Kõigevägevamalt Jumalalt abi, et ma ta etteseatud lõpuni saaksin viia, kasuks ja õpetuseks kui ka kurvaks hoiatuseks Aamen!

Kirjutada, missuguseid imeväärseid ja haruldasi asju olen mina ise näinud oma ihusilmadega ja kuulnud oma kõrvadega noorest neitsist Barbara von Tisenhusenist, kes on sündinud Rannu lossis Liivimaal, Anno 1533, Ordumeister Wolter von Plettenbergi valitsuse ajal, kõrgesti austud ja valju härra Reinhold von Tisenhuseni ja tema voorusliku abikaasa Anna Sawhere tütrest, kes mõlemad juba ammu hingavad Issanda rahus.

Nagu ka seda, mis ise olen näinud ja kuulnud või mis teiste kaudu mulle teatavaks saanud ühest kaubasellist ja kirjutajast, nimetatud Franz Bonniuseks, kes tulnud Braunschweigist Saksamaal ja pidas kirjutaja ametit Rõngu lossis, ülemalnimetatud neitsi Barbara isa õe Anna von Tödweni juures, kes oli sündinud Tisenhusen.

Seepärast puhu nüüd, Issand, mu söörmetesse tõe vaimu ja juhi oma sulase sulge, et tõde seda talutaks ja ta ühtlaselt õigust jagaks, niipalju kui see on võimalik inimese patusele meelele.

Mina, Matthaeus Jeremias Friesner, Issanda armu läbi Rannu kirikhärra kuni moskulase maaletulekuni, olen eelpool nimetud neitsikese Barbara Reinholdi tütre Pühale Ristimisele kandnud, Wittenbergi puhta ja võltsimatu Evangeeliumi järgi, samuti kui ta vennad Jürgeni, Reinholdi ja Bartholomaeuse ning ta seitse õde. Nõnda olen mina seda neitsikest palju armastanud, kuidas on kõlvuline vaimulikule isale, ja ta on olnud mu hingele lähem kui ükski mu kaasvendadest või kaasõdedest sessinatses mureorus.

Aga kuigi ülemalnimetatud neitsiken Barbara oli kõige noorem oma üheteistkümne venna ja õe hulgas, ja ta vanemad juba elatanud tema sündimise ajal, siis oli ometi, nagu oleks kõik nende jõud ning vägi just sellesse lapsukesesse voolanud. Sest võõradki imestlesid selle tütarlapse kaunist vaadet ja tema kõnet, mis tuli nagu ühe täisealise, ega mitte nagu ühe pisukese lapse suust, nagu ka seda vaimutuld, mis temas juba üpris väikesena põles. Ja tema õnnis Ema tunnistas mulle, et ta mõte oli läkitada Barbara ühes oma venna Bartholomaeusega Kuurvürsti õue auväärt kombeid ning õueviisisid õppima marssalite ning õueemandate käest, sest ta oli tark naine ja teadis, et Liivimaal tol ajal ei võinud õppida muid aadlivoorusi kui on seda joomine ning prassimine ja neitsidele silmahimu ning uhkuseajamine.

Aga enne kui tema kavatsused tõeks said, kisti tema ja ta jumalakartlik abikaas sest ajalikust elust ära raske palavikutõve läbi, ning ritter Jürgen võttis vanema venna pärimisõiguse põhjal Rannu lossi oma kätte. Ja neitsiken Barbara oli sel ajal ainult kümme ajastaega vana, ja kõik ta teised vennad ning õed juba abielu sidemetes. Nii sattus ülemalnimetud neitsiken Barbara, kes oli jäänud väikesena vaesekslapseks, Rõngu lossi, mis on penikoorma kaugusel Rannust, kasulapseks oma tädi, suursuguse emanda Anna von Tödweni juurde, kellel ep olnud omi järeltulijaid.

Aga neil ajul, kui kõik needsinatsed asjad sündisid, oli Liivimaa veel Ordu käes, ja tema üle valitsesid Ordu suurmeistrid ühes piiskoppidega. Ja see oli siis veel üpris jõukas ja õnnistud maa ega olnud veel armetul kombel ära rüüstatud kõigi nation'ide elik rahvaste poolt. Enge seda nimetati Livland = Blivland, sest igaüks, kes siia kord sattus, see tahtis ka siia jääda ega kippunud enam ära minema. Ja sellest ajast, kui Wolter von Plettenberg oli saanud suure victoria elik võidu moskulasest ja maale ning rahvale pikaaegse rahu, kasvas Liivimaal heaelu ja rikkus, ent ka igasugune umbrohi Saatana külvist, nagu on uhkus ja lihahimu nii ülemate kui alamate keskel. Sest pürjelid ja ka mittesaksa talupojad on oma isandate eeskuju järgi teinud, nii et ep ole teist rahvast kogu ristiilmas, kes oleks elanud säärases hooruses ning Soodoma ja Epikuuri kombel, otsides igaüks oma õndsust ükspäinis ilmalikus ning patuses rõõmus. Seepärast ep olnud orduisandatel, toomhärradel ega aadlimeestel muid igapäiseid töid ega ajaviiteid kui hundi-, karu- ja rebaseajamine ning jaht ja veel täringumäng ja kihutamine ühest saajast ja varrult ning kirmeselt teise.

Aga Johann von Tödwen, Rõngu härra, oli kõige rikkamate rütterite hulgast, ei mitte üksi Tartu piiskopi maal, vaid kogu Liivimaal, ja Rõngu lossi päralt oli kaks tuhat ja kakssada talu. Nii elasid Johann von Tödwen ja tema abikaasa Anna, kes oli sündinud Tisenhusen, suures toreduses, sest nad armastasid oma raha tarvitada ja seda ka näidata ega mitte vaka alla peita. Ja kuigi nad ka aeg-ajalt heategevust avaldasid ja kirikule ning vaestele armuandi andsid, siis oli nende südame püüd kummatigi sellesinatse ilmaliku ja tühipalja poole pöördud.

Ja Anna von Tödwenile oli ta vennatütar Barbara üpris meele järele ning ta hoidis teda otsekui oma last, sest et ta ise oli sigimatu. Ja kui see lapsuken ka kuu järele kuuse ladvas oma käe oleks sirutanud, siis oleks ta tahtmine täidetud, nii hellitas teda ta auväärt Tädi. Ja seepärast ütlesin mina tihti Rõngu prouale Anna von Tödwenile, mõeldes selle lapsukese hinge kasu peale: „Hoidke, et see lapsuken liiga kangekaelseks ei saaks, sest mis teete teie siis, kui ta tulevikuski oma meele järele teeb? Kust leiate selle vastu remedium'i elik rohtu?" Siis Rõngu proua, ta Tädi, ainult naeratas selle peale, sest ka tema oli sest lapsukesest ära nõiutud nagu kõik muudki.

Aga Barbara oli kaunis näo poolest, kui ta neitsiks hakkas sirguma, nii et ma tihti mõtlesin noore Ruti peale, kui see Poase järel põllult nisupäid korjas. Sest kuigi ta oli üpris peen keha poolest ja tema käik nõtke, oli ta kuju kummatigi täielik ning priske. Ja ka tema pale oli üpris kaunis, sest Looja oli talle andnud näonaha, mis valge kui meriroo kiud, aga tema hiuksed olid mustad ning läikivad kui must teras. Need hiuksed suges ta maal ja kodu olles kahte palmikusse ning keeras kõrvade juurde kokku, nii et nad rippusid otsekui mustad kobarad kahel pool pead. Ja kuigi teda ei võinud ka kergemeelseks öelda, siiski ehtis ta suvisel ajal oma pead põllulillekestega, nagu on neitsite viis, nii et kui ta kõndis üle niidu või jalutas lilleaias, siis murdis ta angervaksa või roosiõie, — sest kangelõhnalisi lillesid armastas ta! — ning pistis selle oma hiustesse, nõnda lubatud kombel ennast kaunistades.

Nõnda jõudis kätte aeg, et neitsi Barbara pidi uuendama oma Ristimise Lepingu ja ka kõigis kristlikes teadmistes õpetust saama. Ja neitsiken Barbara on kolm korda nädalas minu pool käinud, vahel ratsutades, vahel sõites, aga vahel ka jalgsi, sest sellesinatse neitsikese himu oli maast madalast rännata mööda metsi ning maid. Nõnda on ta tihti minu ees istunud ja oma silmade sügavuse uurivalt minusse kinnitanud, ning tema noor hing on olnud avatud Jumalikule Armule. Ja mõnikord on minus maad võtnud kindlus, et seesinane neitsiken on iga mu sõna enesesse vastu võtnud ja oma südamesse tallele pannud, enge teistel kordadel on minus taas kasvanud suspicio elik kahtlemine, sest mulle paistis, nagu oleks ta hing lõhnanud otsegu tundmatu lilleken, ning tema ükspäinis oma elu elanud. Aga tihtipeale olen mina tema äramineku järel palavalt Issandat palunud, et Tema sellesinatse neitsikese hinge hoiaks puhtana ning kindlana kuni lõpuni.

(Järgneb)

12.000 poliitilist valvurit Eestis

Pilk KGB tegevusele kodumaal

STOKHOLM — 1940. aasta juunis moodustas Eesti Vabariigi armee rahuaegse koosseisu 12.675 meest. Asjatundjate arvates on N. Liidu Julgeoleku komitee Eesti NSV osakondades praegu palgatööl umbes sama arv inimesi. 12.000 võib muidugi liig fantastiline tunduda, kuid tähelepanelikult järele mõeldes ei pruugi see enam nii näida.

Lisaks „koosseisulistele" (ülemused, osakonnajuhid, uurijad, operatiivtöötajad, ametnikud, tölgid jne.) kuulub KGB armeesse tohutu hulk „lisaabijõudu", kes on päristeenistuses kuskil mujal. Selle moodustavad kõigepealt parteisekretärid, asutusejuhid jt., kellele mingil viisil „rahvas on usaldanud" nende positsiooni. Niisugustest vääriksid kohe mainimist Tartu Riikliku Ülikooli kaugõppeprorektor Haamer, TRÜ komsomolikomitee esimene sekretär Kalle Liiv, ENSV Teaduste Akadeemia korrespondentliige Ernst Parmasto ning Tartu Vabariikliku Psühhoneuroloogiahaigla professor Jüri Saarma, kes pidevalt, agaralt ja truult on andnud ning praegugi annavad informatsiooni kelle kohta tahetakse ja kuhu-tarvis.

Igas linnas on selliseid tegelasi kenake kogu.

Ülalnimetatuile tasutakse hästi igal pool. Loomulikult leidub siin klassis terve hulk ka „tõsimeelseid", kes ruttavad ilma soodustusi nõudmata oma teeneid pakkuma.

Pisemad „makstavad" on end poetanud taksojuhtide sekka, raamatukogudesse, koolidesse, direktsioonidesse sekretäriks (välismaalt tulnud kirju lahti võtma), üliõpilaskonda, teatritesse, estraadilauljaiks (neist tuletaks meelde Marju Kuuti, Boris Lehtlaant) jne. jne. Üliõpilaselu on eriti tiheda kontrolli all. TRÜ keelekandjatest tuleks mainida Helve Kardmaad (kaadriteosakonna vaneminspektor), Taimi Harkmanni (lepinguliste uurimistööde vaneminspektor), filosoofia kandidaat Paul Kenkmanni (kommunistliku kasvatuse juhendaja).

Endistest koosseisulistest NKVD-töötajatest tegeleb tudengite harimisega professor Harald Peep (Eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri juhataja), dotsent Juhan Tuldava (Saksa keele kateedri juhataja) ja dotsent Albert Paltser (Kriminaalõiguse- ja protsessi kateedri juhataja).

Üliõpilastest on KGB aitamisega purjuspäi kiidelnud August Sarap (5. kursuse psühholoog). Igal elualal jälgib nõukogude eestlast salapolitsei kaastöölise valvas pilk. Enamik „rahvanuhkidest" ei evi julgeolekulist aukraadi. Näiteks Tartus tegutseva teatri „Vanemuise" lavastusala juhataja Tiit Lilleorg on kaasas käinud läbiotsimisel. Teatriinimestest on „sedapidi" tuntud veel tallinlanna Merle Karusoo.

Leidub neidki, kes KGB provotseeritavate „valitsusvastaste" gruppide organiseerimisel muutuvad „dissidentideks". Näiteks Tartu vabakutseline sulesepp Olev Remsujev. Provokaatorina on tuntud ka Enn Kreem — praegune TASS-i Soome korrespondent.

Poliitilisi kriminaalasju algatatakse Eestis harva, protsesse peetakse samuti vähe — seega aktiivseid hirmutamis- ja värbamisvõimalusi ei saa KGB kuigi edukalt rakendada — paragrahv lubab ju läbi otsida ning üle kuulata üksnes kriminaalasjaga seoses.

Et aga koosseisulised julgeolekutegelased endiselt tööl käivad, pealegi isiklikes autodes ringi sõidavad, see näitab, et millegi eest neile siiski makstakse.

Õige paljud ilmselt saavad oma palga ja preemia kätte tänu teadetele, mis nad kogunud nn. „mitteametlikul" jutuajamisel. Kuigi need vaatlused on täiesti seadusvastased (kunagi ei viidata kriminaalasjale jne.), korjatakse just nendest suurem osa informatsiooni.

Kurikuulsaim ülekuulajatest terves Eestis on major Valdur Timusk.

See umbes kuuekümneaastane mees töötab julgeolekus üle 25 aasta, tegeledes praegu usuasjade ja üldse ideoloogiakülmustega.

Timuskile omamoodi järelkasvuks kipub Tartu julgeolekuleitnant Albert Gerold (sündinud Herold — nimi venestatud). Aktiivsemaks muutus ta sügisel 1974 seoses Eesti Demokraatliku Liikumise apelliga ÜRO-le. Umbes 30-aastane, keskmist kasvu, alati pedantselt rõivastatud. Gerold tegeleb noorteprobleemidega, kutsudes „kohvile" Eesti Põllumajanduse Akadeemia ning Tartu Riikliku Ülikooli tudengeid. Teda huvitavad nii poliitilised rühmitused kui ka ideoloogia. Nagu Timuskki, kasutab Gerold vajaliku informatsiooni väljapinnimiseks valet ja laimu.

Olgu siin veel loetletud mõned Tartu julgeolekuaktivistid.

Viktor Sitin — vanemleitnant. Räägib nii vene kui eesti keelt. Väga ülbe, irooniline. Töötab Vanemuise tänavas asuvas julgeolekukomitees. Osales 1975. aastal operatsioonil „Vesennii Tartu" („Kevadine Tartu"), mis oli määratud Eesti Demokraatliku Liikumise paljastamiseks.

On pidanud „sõbralikke vestlusi" Tartu Riikliku ülikooli tudengitega.

Viktor Kozlov — leitnant. Kõneleb vene ja eesti keelt. Tegeleb Tartu Riikliku ülikooli üliõpilastega (varem oli selles ametis Boris London, siis pärnakas Reensalu).

Tartu Riikliku Üdikooli tudengite vaateid uurib ka üks väga halvasti eesti keelt kõnelev mees, kes esitleb end üksnes ees- ja isanimega — Jakov Petrovitch.

Mart Valge — leitnant. Võttis osa operatsioonist „Vesennii Tartu".

Kalev Vahe — vanemleitnant. Korraldab välismaasõidu lubade andmist. Samas on täitnud „voorimehena" rolli inimeste KGB-sse toimetamisel.

Üldiselt KGB töötajaid iseloomustamaks võiks öelda, et nad on rafineeritud „hea elu" taotlejad. Oma rumalust üritavad igati peita, ent erialaste teadmistega kokkupuutudes vihastuvad, sest ilmneb alaväärsustunne.

VABA EESTLANE

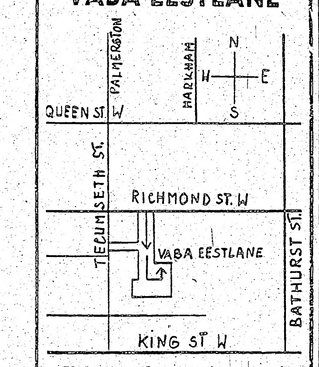

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$3.25
esiküljel	$3.75
tagaküljel	$3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

HINNAD TÕUSEVAD PÄRAST 15. juunit 1979

The Baltic Saga — kunstipärased mälestusmündid

hõbe, 22 karaati kuld ja plaatina
(münt kaalub 30 gr ja läbimõõt 40 mm)

1. Iseseisva Eesti, Läti ja Leedu vapid.
2. Hitleri ja Stalini saatanlik kokkulepe.
3. Öö meie ajaloos, mida ei tohi kunagi unustada.
4. Meie vabadusvõitlejad.
5. Ühendatud rahvaste deklaratsioon.
6. Surmakamm.
7. 30 a. eksiilis.
8. Läti 100 a. laulupidu.
9. Kuusk, kask, tamm.
10. Mikalojus Konstantinas Ciurlionis 100 a.

TELLIMISKUPONG

Kirjutage tshekk või posti-rahakaart Balticoini nimele ja aadresseerige see: BALTICOIN, 148 Duke Street, Hamilton, Ont., Canada, L8P 1X7. Tel. (416) 527-5679

Palun saatke:

THE BALTIC SAGA 1 ... 2 ... 3 ... 4 ... 5 ... 6 ... 7 ... 8 ... 9 ... 10 ...
medal 99.9% hõbe $28.50 tükk. Pärast 15. juunit $38.50 $ ...

THE BALTIC SAGA 1 ... 2 ... 3 ... 4 ... 5 ... 6 ... 7 ... 8 ... 9 ... 10 ...
medal 22 karaati kuld 338.— tükk. Pärast 15. juunit $438.00 $ ...

THE BALTIC SAGA 1 ... 2 ... 3 ... 4 ... 5 ... 6 ... 7 ... 8 ... 9 ... 10 ...
medal plaatina $395.— tükk. Pärast 15. juunit $495.— $ ...

Ontario elanikud lisage 7% müügimaksu $ ...

Tshekk/posti-rahakaart kirjutatud Balticoin'ile juurde lisatud $ ...

Nimi ... Aadress ...

Linn ... Provints ... Postikood ...

Palun trükitähtedega

Kõik hinnad Kanada dollarites.

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

Emadepäev Põhja-Kalifornias

SAN MATEO — Siinses Hope Luteriusu Kirikus toimus 13. mail traditsiooniline emadepäeva jumalateenistus, kus teenis abipraost Karl Lipping (oma 29. emadepäeva jutlusega Põhja-Kalifornia eestlastele). Jumalateenistusele järgnes rikkaliku kavaga päevakohane aktus San Francisco Eesti Täienduskooli õpilaste kaastegevusel, mida jälgis üle saja rahvuskaaslase.

Avasõna ütles S.F. EELK Koguduse esimees Karl Tammar, kes samal päeval tähistas oma 79-ndat sünnipäeva. Teda austati noorte poolt lillede üleandmisega ja püstiseisva kaasmaalaste pere kauakestva aplausiga.

Täienduskooli õpilased Kristi Luik ja Virve Vihman esinesid deklamatsioonidega. Linda Valter klaverisoologa ning noor Kristi Williams kandis ette oma ema poolt koostatud luuletuse. Aktusekõne pidas S.F.E.S. esimees Peeter Gruner rõhutades ema tähtsust perekonna institutsiooni säilitamisel, mis väga oluline eestluse püsimisele siin võõrsil. Teadustaja osa kuulus S.F.E.S. juhatusliikmele Ain Veskele.

Lõpuks esitasid San Francisco Eesti Täienduskooli lapsed Heljo Benderi juhtimisel dramatiseeringu jutust „Reinuvader rebane" pealkirjaga „Pille on eksinud", mis lõppes laste lavalt saali jooksmisega ja emadele lillede viimisega. Kaastegevad olid: Linda Valter, Kristen Ostrat, Ken Ostrat, Alan Vinci, Virve Vihman, Kristi Luik, Helga Veideman ja Henri Männik. Heliefektide eest hoolitses Evert Rekk, hääldamise korrektoriks oli Merilyn Vihman, etteütlejaks Hille Valter ja rikkalikult kasutatud elavate lillede eest hoolitses Esther Ostrat. Kostüümid olid valmistatud lastevanemate poolt väga suure hoolega.

Lastenäidend (20 min.) võeti publiku poolt vastu kauakestvate kiiduavaldustega. S.F. Eesti Täienduskool on vastand nii mõnelegi teisele eesti väikekoolile, kus näidendite õpetamist peetakse aja kaotamiseks tegelikus kooli õppetöös. San Francisco lasteaednikud aga näevad, et näidendi õpetamine köidab lapsi huvitava tegevusega ja teenib samal ajal rahvusgrupi vanemaid inimesi meeldiva meelelahutuse pakkumisega. Viimasel ajal õige mitme lastenäidendi lavastamisega on lastele antud tähtis osa rahvusgrupi kooshoidmiseks.

Lastenäidendi ja kogu emadepäeva aktuse videolindistas värvides dr. Rein Luik. TV kaamera on varem olnud Põhja-Kalifornia eestlaste üritustel, kuid kunagi varem ei ole terve eeskava säilitatud edaspidiseks ekraanil vaatamiseks-kuulamiseks.

Luxemburg kaotas surmanuhtluse

LUXEMBURG — Luxemburgi parlament hääletas surmanuhtluse kaotamise poolt ja määras sunnitöö raskeimaks karistuseks. Ühtki kurjategijat pole Luxemburgis hukatud pärast 1948. aastat.

Protest läti laulupeo vastu Gotlandil

STOKHOLM (EPL) — Juuni kuul käesoleval aastal toimub suur lätlaste kohtumine Gotlandil. Lätlasi tuleb kokku tervest maailmast, et läbi viia kultuurilisi üritusi 17. juunist kuni 23. juunini.

Izvestija on avaldanud artikli E. Kovalevi poolt, milline ründ ab Rootsi riiki sellele üritusele loa andmise eest. N. Liidu raadio välismaa saadetes on seda rünnakut korratud paar korda.

Noor põgenik . . .

(Algus lk. 2)

Sisult muidugi mitte, küll aga vormilt. Kui öelda väga üldiselt: Sisu on tugev, kui tarvitada seda sõna enam soomekeelses tähenduses. Vormist niipalju, et mida üks võib teha püssiga võib teine teha sulepeaga. Peaasi, et tehakse üht asja. See asi on küllaldaselt kindel. Praegusel ajal on pasiivselgi vastupanul suur väärtus rahva säilumise seisukohalt. Rusika saab vajalikul hetkel taskust välja võtta.

Ja lõpuks Sinu esimesed muljed elust vabas maailmas?

Väliseestlaste eluga ei ole ma veel põhjalikult tutvunud. Küll aga tahaks kaasmaalastele südamele panna, et nad ümbritseksid suurema tähelepanuga Nõukogude Eestist tulejaid — neid, kes kilaskäigul ja ka neid väheseid, kes otsustavad vabadusse jääda. Esimestele tuleb anda koduteele kaasa võimalikult palju vaba informatsiooni ja julgustust vastupanuks. Teistele aga vähemalt head nõu ja võib-olla ka rahalist abi uue elu alustamiseks. Minu probleemid on nüüd lahendatud aga möödunud suvel veendusin oma kogemuste põhjal, et abi kaasmaalastelt on väga väike. Elasin kuude kaupa Austria suurimas põgenikelaagris, teatasin oma n.ö. olemasolust kirjaga Eesti Rahvusfondile Stokholmis, lootes, et kiri jõuab mõne õige mehe kätte. Aga mulle ei võetud vaevaks isegi mitte vastata, rääkimata siis mingist abist. Üldjoontes vastas vaba maailm minu ettekujutustele täielikult. Eestlase jaoks on see normaalne maailm. Sellega on kõik öeldud. Kurb, et kodumaal on teisiti!

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 29. mail 1979 — Tuesday, May 29, 1979

KIREV MAAILM

HAMBURG — Rändlindudest jäävad mõned Põhja-Euroopa osad järjest vaesemaks ja seda põhjusel, et Itaalias on jaht rändlindudele paisunud mitmekordseks. Ajakirja „Stern" andmetel olevat Itaalias 2½ milj. linnukütti, kes püsside ja võrkudega hävitavad rändlinde. Rändlinnud on Itaalias nimelt maiuspalaks. Iga aasta hävitatakse sel teel 150 mil. rändlindu. Itaalias on küll linnukaitse ühingud, kuid need ei suuda midagi teha, sest poliitikud ei taha linnuküttidega kontra minna. Tegemist on lõppeks 2½ milj. valijaga. On katsutud abi saada preestreilt, kuid need on suures enamuses ise linnukütid. Soomest ja Baltikumist rändavad linnud lõunasse rõhuvas osas üle Kreeka.

SAN DIEGO, Kalifornia — Umbes 500.000 alla 16 aastast poissi ja tüdrukut on sekkunud laste prostitutsiooni Ameerika Ühendriikides ja mitmed alustasid seda juba kui ohvrid oma kodudes, seletas üks nõuandla ametnik.

KOUVOLA — Üheksa said vigastada, neist neli raskesti, kui joobnud autojuht sõitis kõnniteele ööl vastu pühapäeva Kouvolas. Vigastada saanud olid sattumisi pulmalised, neist peigmees raskeimini.

NEW YORK — Korralagedus politseinike keskel on kasvanud laialdaseks. Uurimise all on praegu poolsada politseinikku. Näit. üks politseikapten istus pornokinos selle asemel, et täita oma ülesandeid. Üks politseinik varastas arsti retseptiblankette, et endale välja kirjutada uimastumürke. 8 liikluspoliseinikku mängisid väljas patrullis viibimise asemel kaarte jne.

NEW YORK — „Topless tants" on teatav eneseväljandus, mis on kaitstud põhiseaduse 1. lisas, otsustas N.Y. osariigi ülemkohus, leides, et viinamüügi valitsusel pole õigust sellist tantsu keelata. Niiüd tahetakse sama seletuse alusel nõuda vabadust ka „alumise otsa eneseväljendustele", milleks restoranipidajad on juba palganud advokaate.

HAMMOND, Indiana — Üks varas, kes haaras St. John the Baptist katoliku kiriku korjanduskausi ja katsus sellega kirikust välja jooksta, leidis, et ta oli tulnud valele jumalateenistusele. Kirikus juhtus olema kohalik politseinik, kes 23-aastase Kevin Harti enne uksest väljumist kinni nabis. Korjanduskausis oli 600 dollarit.

DELHI — Pühad lehmad Indias on linnade nuhtluseks, eriti liikluse alal. Keegi ameeriklane, kes külastas Indiat, jutustas, kuidas ta Indias sõitis taksoga, kui kari lehmi sulges tee. Taksojuht küsis ameeriklaselt: „Ma olen kuulnud, et teil New Yorgis on maailma tihedam liiklemine. Ütelge mulle, kuidas teie seal tänaval uitavate lehmadega toime tulete?"

FREIBURG — Spinatis leiduvat väga palju rauda, seda kinnitati juba rohkem kui 75 a. tagasi. Ühes supilusikatäies olevat tervelt 1 mg rauda. Freiburgi ülikooli professor G. W. Lohr ütleb, et tõeliselt olevat siin tegemist matemaatilise eksitusega. Kui toitlusteadlased spinati rauasisaldavuse panid tollal kirja, sattus sinna trükiviga — 0,1 mg asemel 1,0 mg. Tervelt kolmveerand sajandit on seda usutud asja kontrollimata.

CHICAGO — Vargakindel lukk autodele on avastatud pikemaajalise katsetuse järel Chicagos. Luku nimeks on „Chapman-Lok", kuna selle valmistajaks on Chapman Industries Co. Lukk maksab 120 dollarit. Seni on müüdud juba 2 miljonit lukku. Mõned kindlustusseltsid New Yorgis, New Jerseys ja Illinoisis teevad kindlustamisel 15—20% hinnaalandust, kui autol on „Chapman-Lok".

„Eesti poole suunatud propagandakahurid"

Miks rääkis parteikirjanik V. Beekman kodumaa noortele pagulaskirjanduse perspektiivitusest

Praeguses Eestis ilmuva ajakirja „Nooruse" aprillikuu numbris on toodud vestlus kirjanik Vladimir Beekmaniga, kes on ka tõlkija, „ühiskonna- ja riigitegelane" ning polüglott. Ta vestlus oleks tavaline kui seal poleks paari küsimust, mille vastused ulatuvad piiri taha, pagulaseestlaste juurde, keda ka tõeliselt pagulaseestlasteks nimetatakse, mitte väliseestlasteks nagu on üldine tava.

Esimeseks küsimuseks on ,kas võib rahvusvahelises kirjanduses tähele panna ideoloogilise võitluse teravnemist või teisenemist. Sellele leiab V. Beekman vastuseks, et „otsest lapitilöömist on endisest vähem, kuid teravust mitte". Nii torkavat silma eesti kirjanike erapoolik tutvustamine kapitalistlikes maades avaldatavais antoloogiais ja teatmeteostes. (Ei tea kuidas on pagulaskirjanike tutvustamisega kodumaal ilmuvais teatmeteostes? Toim.).

Autorite valik olevat äärmiselt tendentslik, ülekaal pagulaskirjanikel, või siis ei ole nõukogude eesti kirjanikud üldse esitatud.

Sama kehtivat ka kapitalistlikes riikides ilmuvais kirjandusajakirjades. Kuid pagulastegelaste hulgas olevat kodumaal olevaist kirjanikest informatsioon sageli moonutatud ja piiratud; tihti ei tuntavat huvi teoste vastu, vaid huvitutakse kõmust ühe või teise kirjamehe ümber.

Nii olevat ideloogiline võitlus kirjanduses sõimult ja pamflettidelt üle läinud teisele tasandile — tasakaalude nihutamisele, perspektiivi moodustamisele, kui tähtsusetu või vähem tähtis kirjanik puhutakse suureks. See aga, kes kohapeal tõesti suur ja kaalukas, pisendatakse või vaigitakse maha. Kirjandussisestele rünnakutele lisanduvad puhtpoliitilised aktsioonid.

Nii olevat Balti liiduvabariikide, sealhugas ka Eesti NSV poole sihitud välismaal suuremad propagandakahurid kui teiste nõukogude „vabariikide" suunas.

Tänaseni toetavad kohalikud valitsused materiaalselt pagulaslehti.

Nii on intervjueerija küsimus, mis võiks haarata rahvusvahelist ulatust, pisendatud ikkagi pagulaseestlaste pinnale ja tunnustuseks väliseestlaste propagandatööle, mis näib küsitavat rohkem häirivat, kui ollakse siin teadlikki.

Teiseks küsimuseks on, kuidas eesti kirjandus levib välismaal. Vastuseks on teistsugune jutt, kui see on olnud tavaliselt kodumaa ajakirjanduses, kus kiideldakse eesti teoste suure levikuga väljaspool eesti keelepiiri, aga siiski nõukogude poliitilises piiris. Läänemaailmas on siiski olukord erinev.

Kõige rohkem eesti kirjandust on ilmunud Soomes, aga siiski palju vähem, kui on trükitud soome kirjandust Eestis.

Teisi kapitalistlikke maid Beekman ei nimeta, tõenäoliselt neid ei ole olemaski, mistõttu ta leiab, et tuleks hoolitseda, et eesti raamatud saaksid võimalikult ruttu tõlgitud kas vene või saksa keelde, siis jõutavat ka kiiremini rahvusvahelisse huviväljale. Lootus aga neile, kes valdavat piiri taga eesti keelt, olevat asjatu, sest neid olevat kõikjal ühtviisi vähe.

Teistes sotsialismimaades olevat huvi eesti proosateoste, kuid mitte luule vastu, mida eestlased ise hindavad paremaks. Praegu olevat huvi eesti kirjanikkude Vetemaa, Traadi, Prometi ja Krossi loomingu vastu.

Ja siis tulebki küsimus, mis mõneti paneb mõtlema, miks eesti noorte ajakiri peab vajalikuks pagulaskirjandusest üldse rääkida selmet unustada ja maha vaikida?

Küsimusele kas eestikeelne pagulaskirjandus on elujõuline, seletab Beekman, et terves maailmas arvatakse olevat kokku ligikaudu 100.000 väliseestlast, needki paljudesse eri maadesse laiali pillutatud.

Mida hõredam ja elujõuetum on rahvuskeskkond, seda väiksem on ka kultuuri — sealhulgas kirjanduse perspektiiv. Eesti keele häämine emigrantide hulgas on üldine nähtus, keelte segumine toimub ühtmoodi Rootsis, USA-s, Austraalias ja mujal. Rahvusteadlikke eestlasi jääb kõikjal ajapikku vähemaks, assimileerumine süveneb ja loomulikult laostuvad need protsessid ka pagulaskirjandust.

Mis sundis teda selliseid probleeme noorteajakirjas avaldama? Kas tuuakse väliseestlaste loomingut noorte poolt parteilastele liigselt eeskujuks, et tuli seda näidata hääbumise vaimus. Seda ei selgu.

Järgnevalt seletab Beekmann oma romaani „Ja sada surma" saamislugu, muid isiklikul pinnal olevaid kirjanduslikke probleeme ja jõuab siis ühiskondlike küsimuste juurde. Needki on omapäraselt avameelsed ja masendavad, kuid neist järgmine kord.

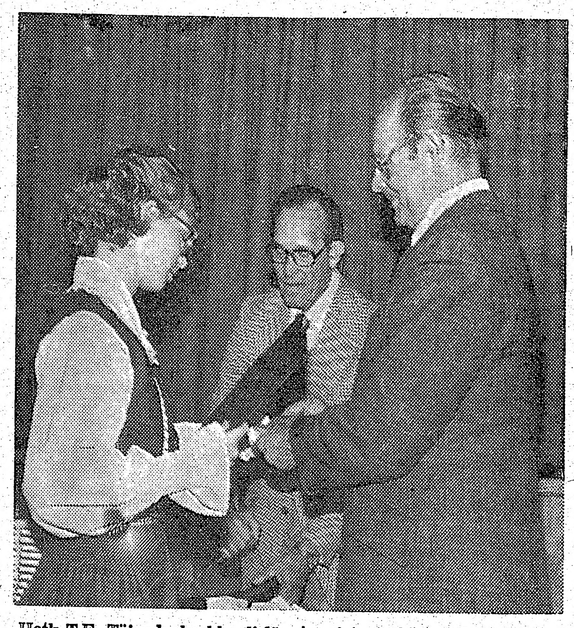

Hetk T.E. Täienduskeskkooli lõputunnistuste kätteandmisel. Lõpetaja Katrin Sommer oma lõputunnistusega, kuna õpetaja Henn Ründva asetab lõpetajale sõrme T.E. Ühispanga poolt antud Eesti vapiga sõrmuse. Nende vahel keskkooli juhataja E. Marten.
Foto: Vaba Eestlane

Eestis hukatud mees oli venelane

Meie ajalehe eelmises numbris avaldasime lühiteate, et Eestis on üks mees surma mõistetud kahe inimese tapmise eest. Lähemalt on selgunud, et surmamõistetuks oli 1941. a. sündinud venelane M. Korotki, kes olevat tihti alkoholi pruukinud. Mööda aastal tappis ta purjuspäi 15-aastase L. Kablutshkova ja kägistas surnuks 52-aastase V. Kase. Juba varem on kohus M. Korotkit karistanud kahel korral teisele inimesele raske kehavigastuse tekitamise eest ja süstemaatilise hulkurluse eest.

Eesti NSV Ülemkohtu kriminaalasjade kohtukolleegium tunnistas M. Korotki süüdi L. Kablutshkova ja V. Kase tahtlikus tapmises ning mõistis talle erakordse karistuse — surmanuhtluse. Tema armuandmise palve jäeti rahuldamata ja kohtuotsus viidi täide.

Sündmuste kalender

Laupäeval, 2. juunil kell 7.30 õ. Leedu Majas, 1021 College St. Tiiduse võimlejate 30. aastapäeva pidu.

Rikkaliku kavaga kevadpidu Vancouveris

VANCOUVER (VE) — Eesti Selts ja Seltsi Rahvatantsurühm korraldasid 19. mai õhtul ühise kevadpeo „Harbour Side Holiday Inn'i" ballisaalis. Peolised kogunesid ruumikasse fuajeesse, kust avaneb suurejooneline „miljonidollariline vaade" Vancouveri sisesadamale, üle lahe asuvale Põhja-Vancuverile ja selle taga asuvatele lumistele mäetippudele.

Teadustaja Ants Aug'i karjapasun andis signaali ballisaali uste avamiseks. Eesotsas tantsisid rahvatantsijad Jüri Eenmaa torupilli ja Katrin Sermat'i jaurami saatel „Sabatantsu". Ligi kakssada peolist järgnesid tantsijate rongile. Saali jõudnuna esitasid rahvatantsijad „Kassariku" kuni peolised laudadesse asusid.

Ballisaalis teadustasid kava Ants Aug ja Jaan Lepp. V.E.S.'i esimees Arnold Pärn tervitas nii vanu kui ka südamest noori ning soovis kõigile head peotuju. Ta nentis ka üha suurenevat koostööd erinevate sugupõlvede vahel Vancouveri eesti ühiskonnas.

V.E.S. Rahvatantsurühm esines pikema kavaga, mis algas rühma juhi Mikk Peek'i seatud „Polka Piira Peeter'iga". Ringmänguna laulsid tantsijad „Kui mina hakkan laulemaie", kus eestlaulja oli Ants Aug.

Tantse saatis ansambel „Pillerkaar": Jüri Eenmaa (viiul ja torupill), Bob McNevin (banjo) ja Katrin Sermat (kitarr ja jauram).

Pärast õhtusööki tõi külakosti läti rahvatantsurühm „Varaviksne" Ugis Ziemelis'e juhatusel. Edaspidistes tantsudes hakkasid ka eestlased osa võtma. Viimane tants oli „Viru Polka", mida tantsisid mõlemad rühmad ühiselt täies koosseisus. Tantsu saateks laulsid „Pillerkaarega" koos Susan Muld, Carmen ja Karen Rida ja Christine Lepik. Peolistele mängis tantsuks eesti orkester August Valdma juhatusel ja meelitas põranda pidevalt täis.

Esimesel vaheajal laulsid peotuju kergitamiseks Ants Aug, Mart Laanemäe ja Mike Muld koos „Pillerkaarega" kolm laulu „Kukerpillide repertuaarist: „Peremees maksab", „Üks noormees ja neiu" ja „Kui Lohmi Saaresse käisin ma".

Loteriipiletid müüdi kiiresti läbi ja mitmed peolised lahkusid peolt võidud käes, üks isegi kahe võiduga.

N. Liidu päevad Stokholmis

STOKHOLM (EPL) — Nõukogude Liidu päevad Skansenis kujunevad suurürituseks. 1.—4. juunini puudutab peagu kogu tegevus kuidagimoodi N. Liitu.

Stora Scenenil esinevad mitmed laulu- ja tantsugrupid N. Liidust. Mujal Skansenis esitakse ka laule ja muusikat. Mitmes kohas näidatakse käsitööd N. Liidust. Näitustel on välja pandud kunstiesemeid j.m. Need näitused jäävad Skansenisse pikemaks ajaks. Skanseni „Folkets Husis" levitatakse „informatsiooni N. Liidu kohta".

Skansenis müüakse N. Liidu päevade ajal käsitööasju, „informatsiooni", N. Liidu-päraseid söögke, raamatuid ja plaate.

Ametlik sisseõnnistamine toimub esimesel juunil keskpäeval. Siis kõnelevad N. Liidu saadik ja Skanseni sheff Nils-Erik Baehrendtz.

Skanseni esindajad ei taha palju kõneleda N. Liidu päevadest. Soovitatakse helistada Rootsi-N. Liidu sõprusühingusse. Eesti Päevaleht küsis Skanseni informatsioonishefilt, kas Skansen on majanduslikult toetanud N. Liidu päevi.

— Ma ei taha selle kohta midagi öelda, ütleb informatsioonisheff Ingemar Liman. Kõik meie lepingud on salajased ja kui te sõprusühingult andmeid ei saa, siis ei saa te ka midagi meie käest teada...

85.000 põgenes kommunismi eest

LONDON — Pakistanist Londoni saabunud andmetel on Afganistanist Pakistani saabunud 85.000 põgenikku, kes on peamiselt maal elanud talumehed. Põgenikud on saabunud üle kõrgete mäeahelikkude vaatamata sellele, et Afganistani kommunistliku armee jahilennukid ja kahuritega varustatud helikopterid neid pidevalt on jälitanud ja tulistanud. Liitunud Rahvaste Organisatsioon on saatnud oma esindajad Pakistani põgenikelaagreid ja põgenike olukorda inspekteerima.

Teadaanne

Toronto Eesti Meeskoori aasta peakoosolek peetakse teisipäeval, 12. juunil s.a. algusega kell 7 p.l. Toronto Eesti Majas, millest kõiki tegev- ja toetajaliikmeid palutakse osa võtta.

JUHATUS

Riin Rivanool

Poliitika

„Nüüd on võit meie!" kuulutasin Aadamale, kui päevauudised ära olin kuulanud. „Vaat, kus ikka maa! Riigivalitsejaks on kuninganna — naine — ja nüüd valiti peaministriks ka veel naine! Esimene Läänemaailmas. Võim on Inglismaal puhtalt naise käes!"

„Kuulen'd ikka, võitis mitte naine, vaid konservatiivide partei. Nõnda on lood. Ja et seal sedapuhku eesotsas naine juhtus olema, see..."

„Aga mina ütlen ikka, et naised võitsid. Pealegi on nüüd jällegi üks uus ja kuulus Margaret pukis ja päevakorral. Kujuta ometi ette: kuninganna ja peaminister — kõik naised! Kui nüüd mõtlema hakata, siis ju seal mõned ministrikohad veel üle peaksid olema."

„Ja mis siis sellest? Oled saama peal või?" uudistas Aadam irooniliselt.

„Just nõnda! Võiksin end ehk pakkuda haridusministriks — noortega tegemist on olnud, — või põllutööministriks — tead ju, kui vägevalt mul ühel aastal kartulid kasvasid, ja et lillekesed minu käe all vedu ei võta, see ei loe midagi. Või kui just mitte neid ameteid saadaval ei ole, siis saaks ehk ükskõik millise muu riigijuhtimise tegevuse peale."

„Kuule, hakka ikka madalamast peale," õpetas Aadam, mille peale ma vaimustatult vastasin:

„Ei, mina torman kohe tippu! Ja sina, Aadam, vaata, et sa otsemaid õppima hakkad, kuis sa käed selja peal ja ikka paar sammu oma maadamist taga marsid ja oma suud pidada oskad. Just nagu kuninganna ja peaministri abikaasad kõik need nõksud selgeks on õppinud. Igatahes, peaasi on, et hoiad käed selja peal ja astud tipa-tapa pisikeste sammudega oma naise järel nõnda viisi, et ta saba peale ei astu isegi mitte siis, kui tal slepiga kleit seljaks peaks olema."

Ja siis hüüdsin ma juba sellise häälemoega, nagu valimispropagandal kasutatakse nii:

„Immigratsioon Inglismaale, see on minu elu järgmine deviis. Elagu naised ja nende valitsus, kus puudub maskuliinne toorus ja press nõrgematele, kus valitseb hingesoojus, südame õrnus ning alatine rahu ja kus puudub üleüldse igasugune alatus, intriigid, mahasurumine ja..."

Aadamat hakks asi tüütama ja tema juba teab, kuis sellisel juhul oma armastatud abikaasat nii öelda otse sarvist haarata saab ning seadis oma sõnu sedamoodi:

„Kuule, sul jäi vist keldripõranda pesemine pooleli, näib teine nõnda tolmune, kui päikesetera läbi akna sisse paistab."

„On või? Sa heldus küll!" Lõin laksatades lapid-harjadseebipulbrid põrandapesu ämbrisse ja tõttasin keldrisse.

*

Siin ma siis nüüd olen. Tulevane haridus- ja põllutööministri kandidaat käpuli ning põlvili põrandal ja küürin.

Aga see ei loe. Võib-olla tuleb siiski päris alt ja madalalt alustada, nagu Aadam õpetanud oli.

Kanadas, igatahes, on poliitikamehed irinad, ei nemad naisi nii kergesti kuskile ligi ei lase. Ei maksa proovidagi. Need paar pisemat portfelli, mis siin naistele jäänud on, palju ei loe. Aga valimised tulevad ju õige varsti ja selleks ajaks, kui need mu kirjaread trükimustani lastakse, olete te kõik juba valimas käinud ja teadagi saanud, kuidas igal häälte-ootajal läinud on.

Minu kandidaat igal juhul võidab. Vaat, seda sellepärast, et valimised on salajased ja ega ma enne oma valikust ei piuksata, kui tagajärjed teada on. Siis, muidugi, hoian võidumeeste poole peale, olgu need siis kes tahes. Parata ju enam niikuinii ei saa. Kavalasti, eks ole! Aga sama moodi teevad paljud teisedki.

Lõpuks sain põranda pestud ja sest mõtlemisest läks süda nõnda täis, et sõitsin maale.

*

Taevas naeratas täiskuu, oli nagu suur juustusõõrik ja vahtis sealt alla ning valgustas.

Õues õitsesid kirsid. Nagu valge vaht hõljus okstel, tõusis ülemisi pidi lausa taevasse, alumistega aga paitas puie all kõndija põski. Nii õrnalt, et iga silituse järele lendu lasi õiehelbeid nagu variseks okstelt äsjasadanud lund.

Metsaalune sinetas kannikesist.

Riikide valitsemise mured vajusid kuskile põhjatusse kaugusse ja tundus, et kogu maailma suur õitsemine ja ilu oli vaid ühe tühise ja armsaks-saanud maalapikese peale kokku kuhjatud.

Ah, kuis kevad kütkestab, kuis ta otse aheldab su selle meeliköitva paiga külge! Kellel oleks siia veel poliitikat vaja?